

MAANDSCHRIFT VOOR

BIJENTEELT

54e JAARGANG
FEBRUARI 1952
No. 2

• • •

VERENIGING
TOT
BEVORDERING
DER
BIJENTEELT
IN
NEDERLAND

• • •

UITSLAG PRIJSVRAGEN

Jaagkieps-prijsvraag

- Wat gaat de baas nu bij zijn bijen doen? Hij heeft niet eens zijn kap bij zich!
- Weet je dat nog niet? Hij heeft dit jaar zóveel aan de honing verdiend, nu de suiker zo goedkoop is, dat hij het geld niet meer aan de bank kwijt kan. Hij wil het nu bij zijn bijen bewaren.

(Ingezonden door Mevrouw H. Bouwens-Lameli, Stationsweg 41 te Wijhe).

Een eervolle vermelding kreeg het volgende gedichtje:

Als 't etensklokje luidt
komt manlief snel en graag:
De weg naar 't hart des mans
gaat nog steeds door de maag.
Maar is hij bij de bijen
met zijn imkers-maten:
Ai mij . . . Ai, smaak'lijk middagmaal,
nu . . . blijft hij eind'loos praten . . .!

(Ingezonden door
Mevrouw B. Posthuma-Beeksmā
te Tjalleberd (Fr.))

Aan Nar de Dar en Luistervink die de jury vormden voor de Jaagkieps-prijsvraag, en aan de heren J. Braa-

kenburg te Nijmegen, die de Kerst-puzzle ontwierp, en aan de heren A. H. Becker en H. G. Maagendans te Arnhem, die met hem de jury vormden voor de Kerst-puzzle en de drachtplanten-prijsvraag, alsmede aan Mevrouw Becker, die de jury gastvrijheid verleende, en ten slotte aan alle inzenders onze hartelijke dank!

Kerstpuzzle

no. 1	blz. 139	no. 6	blz. 95
no. 2	blz. 79	no. 7	blz. 124
no. 3	blz. 24	no. 8	blz. 159
no. 4	blz. 35	no. 9	blz. 101
no. 5	blz. 50	no. 10	blz. 5

- 1e prijs, waardebon f 15,—; Br. Eligius, Berg Nebo, Nijmegen.
- 2e prijs, waardebon f 10,—; Mej. Marie Jeanne Lekens, Blauwerstraat, Zomergem, Oost-Vlaanderen.
- 3e prijs, waardebon f 5,— of handboek Schotman; G. Proper, Grintgroeveweg 3. Epe (Gld.).
- 4e prijs, idem; M. J. Simonis, Heemraadschapslaan 40, Amstelveen.
- 5e prijs, idem; J. v. Turnhout, Zuidendijk 60, Dubbel-dam.
- 6e prijs, idem; J. Verboom, Spoorweglaan 4, Moordrecht bij Gouda.
- 7e prijs, idem; J. Halman, Wijk I-97, Giethoorn.

Drachtplanten-prijsvraag

1. Hazelaar	7. Acacia
2. Koolzaad	8. Wilgenroosje
3. Paardebloem	9. Korenbloem
4. Appel	10. Witte klaver
5. Esdoorn	11. Dopheide
6. Brem	12. Struikheide.

(Wetenschappelijke namen, zoals Erica voor no. 11 en streeknamen, zoals Bremerheide voor no. 6 en Rijgheide voor no. 12 waren natuurlijk ook goed).

- 1e prijs, waardebon f 15,—; T. Biere, Reigerstraat 41, Zaandam.
- 2e prijs, waardebon f 10,—; J. R. Buunk, Molenstr. 239, Assen.
- 3e prijs, waardebon f 5,— of Handboek Schotman; P. Veenstra, Wijnjeterp 248.
- 4e prijs, idem; G. J. Laar, P. C. Hooftlaan 4 Velp (Gld.).
- 5e prijs, idem; R. Bakker, F. Clochstr. 148, Oude Pekela.
- 6e prijs, idem; K. Spiegelenberg, Nagtegaalstr. 3, Eefde.
- 7e prijs, idem; G. W. ter Maat, F 13, Westendorp.

EN . . . WAT ZEGGEN DE INZENDERS?

Ook de drachtplantenprijsvraag heeft mij enkele genoe-gelijke uren bezorgd. D. S. te M.

Een pracht repetitie, geweldig interessant, tijdkortend en leerzaam. H. L. te O.

Het was de moeite waard voor de Kerstdagen! M. B. te U.

Met veel ambitie hebben mijn huisgenoten en ik samen de Kerst-puzzle opgelost. Ik verzeker u, dat het bovendien een goed middel is, om de interesse voor de verschillende artikelen in het Groentje op te wekken. J. M. te A.

Er moesten eigenlijk iedere maand een of twee van zulke puzzles of prijsvragen uitgeschreven worden. A. Tj. v. I. te H.

Het is voorzeker een aardige gedachte van de redactie

geweest om deze drachtplanten-prijsvraag in het Kerst-nummer te plaatsen! B. Ph. B. te E.

De prijsvraag vind ik als beginner leerzaam, ik heb er een paar zeer prettige avonden mee gehad. Ben u zeer dankbaar. H. v. d. M. te E.

Voor de opzet van de Kerst-puzzle vind ik zeer geslaagd. Alle lof voor de uitvoering van het Groentje in het afgelopen jaar. Moge inhoud en uitvoering in 1952 even degelijk en verantwoord zijn. W. F. V. te R.

Een moeilijk karwei, maar zeer leerzaam. Chr. v. d. S. te K.

De drachtplanten-prijsvraag vind ik prachtig, Het bevordert de bijenteelt-propaganda krachtig, Heus, heren, dit is een goed idee, En met veel genoeg doe ik mee. J. v. H. te D.

Deze en andere inzenders van opmerkingen en de inzenders van vele gedichten en geïllustreerde oplossingen ook hartelijk dank!

Maandschrift voor

BIJENTEELT

UITGAVE VAN DE VERENIGING TOT BEVORDERING DER BIJENTEELT IN NEDERLAND

*

Verschijnt
de eerste Dinsdag
van elke maand

Redacteur: R. P. Groenveld. Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis, Wageningen. Telefoon 2863, Postrekening 27772.
Commissie van Redactie: A. S. Planting, B. A. v. d. Sande en A. Vink. Adviseurs: de Rijksbijenteeltconsulenten. Vaste medewerker: Joh. A. Joustra.

HET jonge groen en de eerste zwaluw zijn in deze Februarimaand nog verre, maar de bij, dit wonder van werklust, is het improductieve winterleven reeds beu geworden. Het is in deze maand, dat de imker het eerste nieuwe leven in zijn kast aan het ontkiemen weet. Op de plaats, waar de temperatuur het hoogst is, in het midden van de overwinterende tros, is de koningin in de tevoren voor dit doel gereedgemaakte cellen aan de leg gegaan. Het aantal van deze broedcellen is nog gering:

een tiental of wat meer.

VOOR DE GROENTJES van ons GROENTJE

De beginnende imker, die nu dadelijk naar zijn stal wil hollen om de waarheid mijner woorden aan eigen waarneming te toetsen, moet ik een dwingend halt toeroepen! Het is nog te vroeg om de bijen te storen; volkomen rust is een gebiedende eis. Wel kan men deze dingen achteraf constateren. Toen ik bijvoorbeeld op een mooie middag in begin Maart van het vorig jaar enige van mijn kasten vluchtig onderzocht, kon ik uit het toen waargenomen broed afleiden, dat de koningin reeds op ongeveer 10 Februari haar eerste eitjes moest hebben gelegd.

In Mei (zegt de leus) legt de vogel z'n ei;

De bij (zegt de imker) is veel eerder er bij!

Nieuw leven!

Dit wetende, kunnen wij nu onze aandacht gaan richten op het bestellen van de voorjaarssuiker, waartoe het Bijenhuis de afdelingen deze maand in de gelegenheid stelt. Wanneer u zich af mocht vragen hoeveel suiker u bestellen zult, adviseer ik u: neem het volle toegestane kwantum. Niet alleen zal de suiker niet bederven, ook leert de ervaring ons, dat er nog veel kwade dagen kunnen komen voor de zomer een feit is. Wanneer er in April en Mei nog wekenlang slecht vliegweer heerst, hetgeen zelfs dan geen zeldzaamheid is, kunnen we met een handvol suiker de koningin zo mooi aan de leg houden. De sterke volken, die u zodoende kweekt, zullen uw moeite en kosten ruimschoots belonen in de vorm van een flinke honingooft!

Indien de toestand van uw volk het nodig maakt, dat reeds in Februari moet worden gevoerd, mag dit alleen door middel van borstplaat gebeuren. Het recept voor dit 5 December-artikel is eenvoudig: doe 1 liter water op 8 kg suiker, kook het aldus verkregen papje roerende droog en giet het daarna uit op een bord, waarop tevoren een stuk papier is gelegd om vastkitten te voorkomen. U legt de suikerkoek met de papierkant boven op de ramen en vergeet daarna niet de bijen weer goed af te dekken. Bij een korfvolk wordt de borstplaat in het midden en zo hoog mogelijk tussen de raten gespield.

De maand Februari brengt ons gewoonlijk ook nog wel een reinigingsvlucht. Wanneer u die van Januari mocht hebben gemist, moet u deze keer uw kans waarnemen. Niet alleen, omdat het zo'n aantrekkelijk schouwspel is, de gehele bijenbevolking al ronkende te zien dartelen in een azuurblauwe, verlossend warme hemel, maar ook om de belangrijke gegevens, die zo'n vlucht u kan verschaffen over de sterkte en de andere condities van uw volk. Speciaal wanneer na de vlucht, die gewoonlijk slechts een tiental minuten duurt, nog veel bijen onrustig heen en weer blijven lopen, hebben we met een afwijking te doen. Een dergelijk volk moet zo spoedig mogelijk gecontroleerd worden en bij

Vóór 15 Februarij ondersteunen de afdelingen de voorstellen voor de Algemene Vergadering, die zij gaarne op de agenda geplaatst zien. De voorstellen zijn te vinden op blz. 11 van het Januari-nummer.

Vóór 20 April kan men zich aanmelden voor deelname aan het examen voor het diploma „Practisch Imker“. Men leze de mededeling op blz 29 van dit nummer.

BIJEN IN DE BOOMGAARDEN

MEDEDELING VAN DE BEDRIJFSRAAD.

De Bedrijfsraad en de Fruittelersorganisaties hebben voor het plaatsen van volken in de boomgaarden de volgende vergoedingen vastgesteld:

voor kastvolken f 6,— per volk;
voor korfolken f 5,50 per volk.

Voor bijenvolken die geplaatst worden in kassen (en daar grotendeels verloren gaan) is de vergoeding vastgesteld als volgt:

voor kastvolken f 12,— per volk;
voor korfolken f 11,— per volk.

In beide gevallen wordt de vergoeding voor het vervoer van de bijenvolken heen en terug in onderling overleg tussen fruitteler en imker geregeld. (Wij wijzen nog even op de mededeling omtrent het vervoer van bijenvolken per landbouwtractor met aanhangwagen in de officiële mededeling op blz. 11 van ons Januari-nummer. Red.)

De fruittelers geven door middel van hun organisaties op hoeveel volken zij wensen. De imkers geven, bij voorkeur afdelingsgewijs, op, hoeveel volken in kisten of korven, zij bij het fruit willen plaatsen. Deze opgaven moeten vóór 1 Maart bij het Bijenhuis te Wageningen zijn binnengekomen. De Bedrijfsraad brengt dan vraag en aanbod met elkaar in contact.

Verplichtingen van de imker:

- 1e. De bijenvolken moeten tijdig in de boomgaard aanwezig zijn, d.w.z. uiterlijk bij het begin van de bloei van de vruchtbomen.
- 2e. De verzorging van de bijenvolken geschiedt door of vanwege de imker.
- 3e. De volken mogen zonder toestemming van de fruitteler niet worden verwijderd vóór het einde van de bloei.
- 4e. De imker moet op verzoek van de fruitteler de volken verspreid plaatsen in de boomgaard. De spreiding zal echter niet verder gaan dan tot groepen van ten minste 5 volken per ha.
- 5e. De te verhuren volken moeten voldoen aan de volgende eisen:

(vervolg van pag. 17)

gebleken moerloosheid worden samengevoegd met een gezond volk. In het vroege voorjaar vatten de bijtjes zo'n gedwongen samenwoning nog gemoedelijk op en kunt u het zonder speciale voorzorgsmaatregelen klaar spelen. Men hangt de ramen met bijen eenvoudig naast die van het andere volk, zonder dat er vechtpartijen plaats vinden.

U zult, beginnende imker, stellig verlangen naar de tijd, waarin een nauwer contact met uw bijen mogelijk wordt. Hoe aardig is het niet om koningin en bijen nauwlettend bij hun werkzaamheden te volgen. Maar, al moogt u er dan nu nog niet aankomen, het is toch mogelijk uw volk reeds tijdens de winterzit te observeren. U make daartoe gebruik van een glazen dekraam. Door een dergelijk dekraam — het Bijenhuis heeft ze voorradig — kunt u de bijentros goed waarnemen, zonder de diertjes in het minst te storen. Het langzaam uitzetten en inkrimpen van de tros bij veranderingen in de temperatuur zijn bijvoorbeeld vrij goed te volgen. Ook kunt u bij goed zicht een deel van de voedselvoorraad waarnemen.

Schaft u zo'n glazen dekraam aan. Het zal uw plezier in het imkeren stellig verhogen.

De volgende maand komt er méér werk aan de winkel.

Nijmegen.

A. SMITS.

A. Korfolken.

- a. het volk moet een bevruchte, leggende koningin hebben.
- b. Eitjes en broed in alle stadia moeten aanwezig zijn. Verzegeld broed moet zichtbaar zijn.
- c. Ten minste 5 raten moeten door de bijen zijn bezet.
- d. Voldoende voedsel moet aanwezig zijn.

B. Kastvolken.

- a. Het volk moet een bevruchte leggende koningin hebben.
- b. Eitjes en broed in alle stadia moeten aanwezig zijn in ten minste 4 raten.
- c. Het volk moet ten minste op 6 raten zitten.
- d. Voldoende voedsel moet aanwezig zijn.

Verplichtingen van de fruitteler.

- 1e. De fruitteler betaalt aan de imker vóór het einde van de bloei f 6,— resp. f 5,50 per volk.
- 2e. De fruitteler zal zijn vruchtbomen niet spuiten of stuiven met voor de bijen giftige stoffen gedurende de bloei.
- 3e. Hij zal er tevens voor zorg dragen dat andere, door de bijen druk bezochte planten gedurende de bloei niet in aanraking komen met giftige stoffen. Hij zal het nodige doen om te voorkomen dat sloten of andere drinkplaatsen van de bijen worden vergiftigd.
- 4e. De fruitteler zal zorgen dat een behoorlijke standplaats aanwezig is voor de bijenvolken en draagt er zorg voor dat bijenvolken niet verplaatst worden.
- 5e. Indien vee in de boomgaard komt moet de fruitteler voor een voldoende afrastering rond de bijenstand zorg dragen.

Contrôle.

De fruitteler heeft het recht één of meer deskundigen te verzoeken te controleren of de geleverde volken aan de gestelde eisen voldoen. Tijdig zal aan de eigenaar der volken bericht worden gezonden wanneer de contrôle plaats heeft.

Arbitrage.

Indien er geschillen zijn, die onderling niet kunnen worden opgelost, kan een beroep worden gedaan op de Rijksbijenteeltconsulent of een van zijn assistenten. De uitspraak daarvan is bindend voor beide partijen.

MEDEDELING VAN DE AFD. BUNNIK.

Evenals voorgaande jaren zal de afd. Bunnik en Omstreken weer haar bemiddeling verlenen bij de verhuur van bijenvolken van imkers aan fruittelers voor de bloeiende boomgaarden. Het was ons onmogelijk om onze regeling reeds in het vorig nummer te publiceren, daar het overleg hieromtrent met de Bedrijfsraad voor de Bijenhouderij nog gaande was.

En nu de condities voor het komende seizoen: In overleg met de Bedrijfsraad werd in principe overeengekomen dat de afd. Bunnik haar afwijkende prijs van het vorig jaar, voor de gehele provincie Utrecht, aan zou passen aan de landelijke prijs. Voor de volken die dus dit jaar in de prov. Utrecht worden verhuurd, geldt dus dezelfde prijs als in de overige provincies. De afd. Bunnik heeft dus dit jaar voor het gehele land één prijs. De fruittelers betalen aan de afd. Bunnik f 6 per kast en f 5,50 per korfolk. De imkers ontvangen van de afd. Bunnik f 5,60 per kast en f 5,10 per korfolk. Voor deze vergoeding moeten de imkers de volken franco leveren in de boomgaard. De 40 ct. verschil per volk heeft de afd. Bunnik nodig voor administratie en incassokosten, propaganda en reclame, tevens wordt 5 ct. afgedragen

per verhuurd volk aan het Propagandabureau voor Bijenteelt in de prov. Utrecht. Het bedrag van 40 ct. per volk komt derhalve weer grotendeels ten goede aan de imkers zelf. Want zonder een doeltreffende propaganda en reclame voor de bijenteelt komen we er niet. De afd. Bunnik betaalt de vergoeding aan de imkers uit, zij is echter niet aansprakelijk voor de volken tengevolge van schade door bespuitingen of anderszins. De afd. Bunnik streeft er natuurlijk naar om de vrachtkosten voor de imkers zo laag mogelijk te houden. Het verdient aanbeveling de volken zo spoedig mogelijk op te geven aan de afd. Bunnik, hetwelk echter niet inhoudt dat wij alle volken zeker kunnen plaatsen. Wij doen hiervoor ons uiterste best (men zie de steeds stijgende verhuur van voorgaande jaren). Ten overvloede willen wij er nogmaals op wijzen dat de afd. Bunnik en Omstr. de bijenvolken verhuurt, terwijl de prijs van de Bedrijfsraad voor de bijenhouderij een adviesprijs is. De uitvoerige regeling en voorwaarden voor het reizen naar de boomgaarden via afd. Bunnik kunt u lezen in ons afdelingsorgaan „BIJENNIEUWS”, no. 18, waarvan losse nummers à 15 ct. bij het secretariaat verkrijgbaar zijn. Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door het bestuur der afd. Bunnik en omstreken, Achterdijk 26 te Bunnik. Postzegel voor antwoord insluiten.

Bunnik.

C. PATER Jzn.

VRUCHTVORMING ZONDER BESTUIVING?

Enkele regels uit de „Korte Berichten” van „De Fruitteelt” van 29 Nov. 1951 onder bovenstaande titel trokken mijn aandacht en vooral ook enkele regels uit het artikel van de heer C. Stange over „Bespuitingen met stikstof op het blad”, in hetzelfde blad van 6 Dec. 1951.

Dit noodzaakt mij hierover ook enkele gedachten weer te geven, ook daar mij reeds een aanvulling in de pen zat op mijn artikel, dat u kunt vinden in het Maartnummer van „Het Maandschrift” 1951.

Het is prettig te kunnen constateren, dat het bestuivingsvraagstuk meer in de belangstelling komt. Hierin zitten zoveel aspecten, die op een nader onderzoek wachten, dat iedere poging daartoe door ons met belangstelling wordt gevolgd.

In bovengenoemde artikelen leest men, dat door herhaalde bespuitingen met groeistoffen of stikstof volledig uitgegroeide vruchten ontstaan. De fruitteelt wordt plotseling zéér eenvoudig en in de verte zie ik al blokbeplantingen en oogstzekerheid, zelfs als 95% der bloemen bevroren, vereenvoudiging van het onderwijs op alle fruitteeltscholen, vooral van de lessen in plantkunde en wat daar mee samenhangt.

Men kan dan zelf regelen hoeveel opbrengst men wil hebben, want de opbrengstvermeerdering houdt gelijke tred met het aantal keren dat men spuit.

Stel dat, (zoals er staat) voor peren 5 groeistofbespuitingen nodig zijn, voor appels verscheidene (wat volgens een oud Zeeuws gezegde 72 zou moeten zijn). Daar mij dat te onwaarschijnlijk voorkomt, zullen we ons aan 5 maal spuiten houden.

We hebben een en ander even becijferd en kwamen tot de volgende conclusie:

Een groeistofbespuiting kost, enkel aan spuitmiddelen, f 12,50 per 1000 l spuitvloeistof. Rekenen we 4000 l vloeistof voor éénmaal spuiten per ha, dan bedragen de kosten per ha f 50,—, zonder arbeidsloon, sociale lasten, afschrijvingen enz. Per 5 bespuitingen met groeistoffen komt men dus, enkel aan spuitmiddelen, op f 250,— per ha.

Voor bespuitingen met stikstof kunnen we de kostenberekening vinden in het artikel van de heer C. Stange; hij komt voor 3 maal spuiten op f 45,— per ha. Prettig is hierin de positieve toon te beluisteren, zo zelfs dat deskundigen daar ook nog lering uit kunnen trekken. Het zéér moeilijke bestuivingsvraagstuk wordt daar ineens opgelost door een bemesting. Gaarne zie ik uitgebreide proeven hierover met belangstelling tegemoet en dan, als het kan, beter en goedkoper dan het plaatsen van 5 bijenvolken per ha, die in normale jaren op een gemengd bedrijf eerst de pruimen, daarna de peren en de appels bevliegen.

De bijen verdienen de kosten van de winter-suiker in de boomgaarden.

Als aanvulling op mijn artikel in het Maart-nummer van het Groentje, het volgende:

Op perceel II hebben in 1951 tijdens de bloeitijd der peren 5 bijenvolken gestaan. De opbrengst was in 1951 aan de lage kant, terwijl de sortering gaf: 90% export, 10% afwijkende (met hierin meer bladrollerbeschadiging dan in 1950) met nog niet 1% parthenocarpe of z.g.n. flesvruchten. (Vorig jaar 90%).

Opmerkelijk is ook dat er dit jaar in Zeeland veel minder flesvruchten in de Conference voorkwamen dan in 1950.

Conclusie:

Men moet een stikstof of groeistofbespuiting niet zien als plaatsvervanger voor een goede bestuiving, maar meer als versterking van de bloem, wat een goede bestuiving kan helpen bevorderen.

Ongetwijfeld kunnen we aannemen dat een stikstof — groeistof — bespuiting de uitgroei van een vrucht kan helpen bevorderen, indien de bemesting niet in orde is. Of niet bestoven bloemen hierdoor uitgroeien tot volledige vruchten, zullen nauwkeurige proeven ons moeten leren.

Vooralsnog lijkt mij het plaatsen van 5 goede bijenvolken (voor kersen 10) per ha in een aanplant met zo goed mogelijke bestuivingskansen nog alleszins het beste advies voor een goede vruchtzetting.

Tot slot nog een opmerking aan enkele Limburgse fruitteelers.

Er blijkt ons wel eens op vergaderingen en besprekingen, dat er enkele jaren geleden Limburgse fruitteelers van een excursie naar Zeeland thuis kwamen met de idee, dat daar géén bijen op het fruit staan tijdens de bloeitijd. Speciaal wordt dan het bedrijf van de heer Vogelaar te Krabbendijke genoemd en „Zeeland's Proeftuin”.

Met toestemming van de heer Vogelaar kunnen wij echter verzekeren, dat er, behoudens enkele uitzonderingen, altijd tijdens de bloeitijd bijenvolken op zijn bedrijf hebben gestaan en dat hij niet graag het risico zou nemen dit na te laten.

Van „Zeeland's Proeftuin” dachten wij, dat dit genoegzaam bekend was. Sinds het mij heugt hebben daar altijd bijen gestaan en ik durf gerust beweren, dat er niemand in Zeeland is die zoveel bijencursussen gegeven heeft als de oud-chef de heer A. Provoost en dat, nadat de heer Jansen is gekomen, er zich de bijenstand van de Fruitteeltschool bevindt.

De bijenstand uit de tegenover liggende boomgaard meegerekend is er dus een behoorlijk aantal volken.

De assistent van de Rijksbijenteeltconsulent
Goos. A. J. VAN WILLIGEN.

Congres-indrukken

EEN ENGELSE HONINGTENTOONSTELLING

De honingtentoonstelling, die onze Engelse vrienden ter gelegenheid van het congres hadden georganiseerd, trok veel belangstelling. Het overgrote deel van de honing kwam uit Engeland zelf. Het buitenland was slechts vertegenwoordigd door Duitsland, Zwitserland, Luxemburg, Algerië en Frankrijk.

Voor de buitenlandse honing was geen flacon voorgescreven, voor de Engelse inzendingen was de mooie, brede, lage honingpot verplicht. Uit het Maandschrift is de lezers reeds bekend dat ook ons Hoofdbestuur zich met de kwestie van „de honingpot” bezig houdt. De lage pot is op de ontbijttafel ontegenzeggelijk veel praktischer dan het hoge model dat wij hier in Nederland gebruiken. Honing en jam zijn heel verschillende producten. Honing is een zuiver natuurproduct, jam wordt kunstmatig bereid. Honing wordt zonder werkzaamheden van de spijsverteringsorganen in het bloed opgenomen; bij jam is dat niet het geval. Honing heeft erkende geneeskrachtige eigenschappen, jam heeft die niet. Maar als we zelf onze honing in „jampotten” gaan verpakken, verdonkermanen we al die verschillen en het ligt voor de hand dat het publiek geen verschil meer ziet tussen beide producten, omdat het allebei in „jampotten” wordt verkocht. Het is dan o.i. ook een zeer goede gedachte van onze Engelse vrienden om het verschil in product ook tot uitdrukking te brengen in een verschil in verpakking. Het grootste gedeelte van de tentoongestelde honing was vloeibaar, ongeveer een kwart was gekristalliseerd.

Op de etiketten was alleen de streek van herkomst en een nummer vermeld; de jury wist dus niet van wie de honing was. En zij had een uiterst moeilijke taak, want er was aan de inzendingen zonder uitzondering de uiterste zorg besteed en de verschillen tussen de inzendingen waren uiterst klein, ze waren dikwijls haast theoretisch. En die kleine verschillen moesten dan de doorslag geven bij het toekennen van de prijzen!

De zuiverheid van de honing liet niets, maar dan ook niets te wensen over. Onze Engelse collega's behandelen

hun product blijkbaar met prijzenswaardige zorgvuldigheid. De buitenlandse honingen waren ook niet slecht, maar tegen de Engelse konden ze toch lang niet op. Ook de honing, die we in Nederland op markten en tentoon-

Er was aan de inzendingen zonder uitzondering de uiterste zorg besteed en de verschillen tussen de inzendingen waren uiterst klein. Met kritische blik monstren het Hoofdbestuurslid de heer Vink en een Engelse collega de inzendingen.

stellingen aantreffen, kunnen, noch wat zuiverheid, noch wat verpakking betreft, met de Engelse wedijveren. Er ligt hier nog een belangrijk arbeidsveld voor afdelingen en markt- en tentoonstellingsbesturen braak!

Ook de raathoning in secties en in honingraampjes zag er onberispelijk uit. Tot de laatste cel hagelwit verzegeld, geen enkel celletje stuifmeel er in. De ingezonden waskoecken waren al even onberispelijk, om een gewetensvolle jury tot wanhoop te brengen! Aan wie moet men de prijzen toekennen als alles aan de hoogste eisen voldoet? Een klein luchtblaasje aan de bovenkant of een klein vuiltje aan de onderkant en men heeft de kans op een bekroning onherroepelijk verspeeld!

De volledige overgave, waarmee de Engelsen zich aan hun inzendingen wijden, moge verder blijken uit het feit dat de ingezonden was soms in met fluweel beklede edelhouten kistjes was tentoongesteld! Grote waskoecken, zoals wij die kennen, waren er niet. De

Niet een door kunst en vliegwerk verwekte schijn, doch de honing en niets dan de honing moest de doorslag geven... Op de voorgrond de buitenlandse inzendingen.

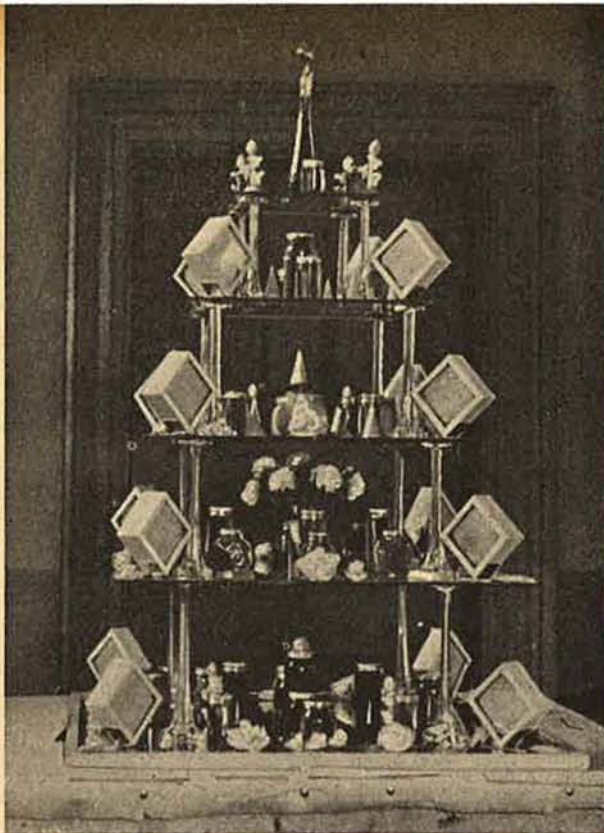
Bij de ingang van de tentoonstelling viel het oog van de bezoeker onmiddellijk op een voorbeeld van een winkel-etalage . . .

zwaarste wogen misschien tussen een pond en een kilo. Alles was klaarblijkelijk ingezonden door kleine imkers, die alles op alles zetten om een prijs te winnen.

Bij de ingang van de tentoonstelling viel het oog van de bezoekers onmiddellijk op een voorbeeld voor een winkel-etalage, waarin onberispelijke slinger- en raathoning waren tentoongesteld. De etalage was verder versierd met bloemen en figuren, die geheel van smetto-loze was waren vervaardigd. En ook de honingmede ontbrak niet. We hebben ze tijdens het congres-diner even geproefd, doch we zijn het met een Duitse afgevaardigde eens, die zei: de alcoholiefhebbers van deze, naar steeds sterker prikkels verlangende tijd, is ze niet „sterk” genoeg, die zullen zeker geen honingmede kopen. En de niet-alcoholiefhebbers zullen zeker zeggen: geef mij maar honing, regelrecht van de bijen.

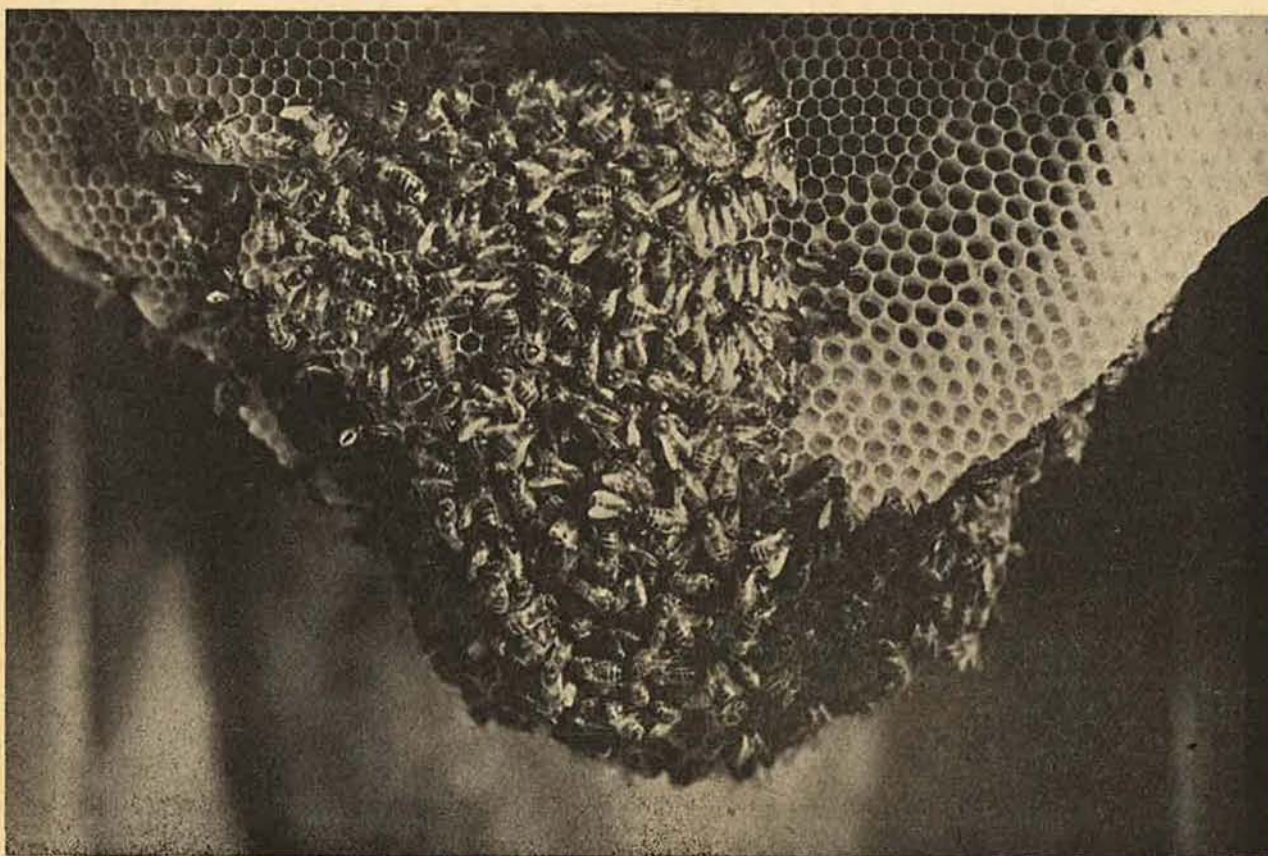
Een Schotse imker vertelde ons dat het met de verkoop van honingmede in Engeland niet voor de wind gaat: er komt veel te veel rommel aan de markt en wie dat eenmaal geproefd heeft is voor de verkoop van honingmede voor zijn hele leven verloren. Iets wat natuurlijk niet alleen voor mede maar voor elk product, dus ook voor honing geldt!

Nog een woord over de inrichting van de tentoonstelling. Zoals u op de foto's kunt zien is er hierbij zeer weinig fantasie in het spel geweest. Geen doorschijnende honing, opgesteld voor allerlei kunstmatige lichtbronnen, geen achtergronden van gekleurd golfkarton, waartegen de kleur van de honing het goed „doet”. Op een verkoop-tentoonstelling zijn deze dingen natuurlijk wel geoorloofd. Voor een onderlinge wedstrijd echter kozen de Engelsen de juiste opstelling. Niet een door kunst en vliegwerk verwekte schijn, doch de honing en niets dan de honing moest de doorslag geven bij de toekenning der prijzen.

We zouden het van ganser harte toejuichen als we in Nederland, b.v. ter gelegenheid van onze imkersdagen, ook eens tentoonstellingen kregen, waarbij met zo grote felheid en zo grote toewijding om de prijzen werd gestreden als op deze tentoonstelling van onze Engelse vrienden!

G.

Bijenvolken in glazen kasten verheugen zich ook in de winter in de belangstelling van leek en vakman. Zó zag het volk in de vitrine van de heer H. G. Maagendans te Arnhem er uit op 24 December j.l. Het weer was zacht, de bijentros was zeer los en de bijen stonden op het punt te gaan vliegen.

SALPETEREN

Met stijgende verbazing heb ik het artikeltje over het „salpeteren” van bijen (M.S. 12 1951, blz. 202) gelezen. Het ontsteken van een salpeterlapje (katoen, gedrenkt met geconcentreerde kaliumnitraat-oplossing) heeft koolzuur (CO_2) en weinig stikstof (N_2) ontwikkeling tot gevolg. Dit kunnen de bijen goed hebben. Salpeterzuur met koper geeft echter ontwikkeling van nitreuze dampen (NO en NO_2), die ook voor de mens flink giftig zijn.

Dat de dieren het experiment overleefd hebben, is dan ook meer een compliment voor de bijen (ze zullen wel niet al te lang in de damp gebleven zijn!) dan voor de imker.

Laat dergelijke ingrijpende experimenten liever achterwege of aan biologen over. Er zijn genoeg experimenten over, die minder gevaarlijk zijn voor de bijen. Probeer bijvoorbeeld eens bij langdurig vochtig weer, waarbij dus kans op beschimmeling van stuifmeel enz. bestaat, de kasten droog te houden met chloorcalcium of silicagel (natuurlijk zo opgesteld, dat de bijen er niet bij kunnen komen). Of kastverwarming; stuifmeel-surrogaat-proeven; verschillende dekmaterialen voor de winter; „repellents” om door verdelgingsmiddelen als H.C.H. en D.D.T., die voor bespuiting van vruchtbomen dienen, - heen te mengen, zodat de bijen afgeschrikt worden, enzovoort.

De resultaten zijn hierbij niet in één dag merkbaar, maar daarom niet minder interessant en leerzaam.

Veel succes!

ZAANDAM.

T. BIERE.

SALPETEREN — RADIJS ALS DRACHTPLANT.

De bedwelmingsmethode van de heer Blaak te Huizen (N.-H.) lijkt mij duurder, omslachtiger en gevaarlijker dan het gebruik van salpeterlapjes. De nitreuze dampen, die bij ontleding van salpeterzuur ontstaan, zijn zeer zeker bedwelmend, maar ook vergiftig. Bij gebruik van verdund salpeterzuur ontstaat vooral stikstofoxyd = NO en bij gebruik van sterk salpeterzuur NO_2 = stikstofdioxyd. Beide gassen zijn gevaarlijk, evenals stikstofoxyd = N_2O , dat bekend is als lachgas en in eerste instantie opwekkend, doch later bedwelmend werkt.

Wanneer men de salpeterlapjes niet te sterk maakt en op dezelfde manier met een hor of met een berokingsapparaat werkt, behoeft het salpeteren geen moordpartij te zijn, zelfs geen enkele dode bij op te leveren. Het komt alleen op juist en nauwkeurig werken aan. Salpeterzuur is zelf ook een gevaarlijke stof in handen van leken in scheikunde en ik zou de gebruikte methode maar zo niet durven propageren.

Van deze gelegenheid maak ik tevens gebruik te melden, dat radijsaad bij ons soms op contract wordt geteeld en dat het er gedurende de bloei bij goed weer in gunst van de bijen.

Egmond-Binnen.

A. H. v. d. BERG.

* * *

TWEE KONINGINNEN IN EEN VOLK

In het November-nummer schrijft de „Jaagkieps-man” iets over de Amerikaanse twee-koninginnevolken. De methode van Dr. Farrar wordt de Standaardmethode genoemd en daar wordt verder niet op ingegaan omdat deze voor ons land onbruikbaar(?) zou zijn. Daarom beschrijft hij de methode Dr. Dunham en deze zou dus wel bruikbaar zijn.

Ik moet hier echter opmerken, dat in ons land geen van beide methodes uitvoerbaar is en wel om de eenvoudige reden, dat wij hier niet de beschikking hebben over jonge bevruchte koninginnen in het begin van Mei. Konden wij deze invoeren uit bijv. Zuid-Frankrijk of uit Amerika, dan zou dit de zaak veranderen. Als wij de gewijzigde methode gaan uit-

voeren, wordt dit voor ons niet anders dan de Separatie-methode, welke wij al 40 jaar of langer kennen. Wel kunnen we kleine volkjes met jonge koninginnen boven grote volken inwinteren en daarmede in het voorjaar de methode uitvoeren. Ook kunnen we begin Mei een zwak volk hiervoor gebruiken. Als we de jonge koningin in het voorjaar eerst zelf moeten telen, komen we altijd een maand achteraan.

Renkum.

J. C. v. SCHERRENBURG.

* * *

SIERKAST.

Hierbij doe ik U een foto toekomen van een sierkast, welke bij mij in de tuin staat. Het kastje heb ik in vrije tijd zelf vervaardigd en het bestaat uit losse bodem,

broedkamer, honingkamer en dak, vier delen dus. Het vlieg-gat bevindt zich onder de voordeur in het portaalje. Ik heb de kast terra-rood geschilderd, de daklijsten crème en het dak met rietkleur. Ik heb er veel genoegelijke uren mee beleefd en veel mensen kwamen een kijkje nemen. Als naam draagt het: „De Immenhof”. Verder heb ik nog zes gewone kasten, alle bevolt en ik ben over voorjaars- en zomerdracht best tevreden. Ondanks dat ik mijn bijenstand aan de voet

van de zeedijk heb, hebben de bijen het hier goed gedaan.

Met Imkersgroeten.

N. BRAKELS.

Hornhuizen, Kamp, Julianapolder.

* * *

WESPEN

In het Maandschrift van Dec. 1951, beschrijft de heer van Bergen zijn ervaringen met wespen. N.a.v. uw onderschrift waarin u zegt te geloven dat de oude wespenkoningin in het najaar sterft, kan ik u het volgende mededelen:

Sedert enige jaren heb ik speciaal gelet op het gedrag der wespen, waar en hoe ze bouwen, leven, overwinteren, enz., en steeds kwam ik tot de conclusie dat de oude koninginnen in het najaar sterven met alle wersters (en eventueel nog levende darren). De jonge bevruchte koninginnen zoeken een beschutte schuilplaats in groeven van plankenschuttingen, onder goten, in de gegroefde stammen der bomen, enz. Soms ook in het oude nest, zoals me enige dagen geleden bleek. Ik had n.l. deze zomer een wespennest in een lege korf. Toen deze korf nat was geworden door de regen der laatste dagen, en ik hem voor de warme kachel plaatste, vloog na een half uurtje de ontwaakte wespennest uit het lege nest, in de kamer.

In verstijfde toestand brengen deze koninginnen de winter door. Ze ontwaken in het vroege voorjaar, bouwen van fijn gekauwd hout, vermengd met speksel, enige cellen die ze beschermen met een omhulsel, eveneens van cellulose. Ze voeden hun jongen met fijn gekauwde insecten (ook bijen!) en breiden hun nest langzamerhand uit tot de bekende grote „ballen” in struiken, bomen of onder de grond. In de zomer bevinden er zich 2000 of nog meer exemplaren in: rovers en snoepers van bijen en honing.

De dood van een wespennest in het voorjaar voorkomt dus de geboorte van duizenden wespen in de zomer en de dood van verscheidene tientallen bijen.

Sappemeer.

J. A. KAMPEN

WAT IS DE KLEUR VAN WITTE KLAVER-POLLEN?

Toen ik in de oorlog het lijvige boek van Schotman-Wedmore kocht, was ik daarmee in mijn schik en dat ben ik nog. Wie aan bijen doet moet het bezitten en gedurig raadplegen. Het is zeer leerzaam en overzichtelijk. Nu vond ik daarin iets vermeld, dat ik niet rijmen kan met mijn ervaring als imker gedurende dertig en meer jaren, begonnen te Ee bij Dokkum (1897—1924) waar ik in de pastorietuin een z.g. modelstal had met 18 kasten (Gerstung-raam), circa dertig krven en enige boogkorven, waar de heer van Giersbergen ons op een middag een les gaf, wat de imkers zeer waardeerden. Rondom lagen de greide en de bouw; in de maand Juni was de dracht het grootst, Voornamelijk witte klaver tot de derde week van Juli. In de eerste week van Augustus ging ik naar de Norgervaart, Huis ter Heide. Wanneer ik naar de bijen keek als ze van de klaver kwamen, heb ik daar steeds gezien dat de kleur van de pollen bruin was. Toen ik Schotman las, die van de klaver zegt dat het stuifmeel wit, bleekgeel, geelachtig is (en de pollen dus ook, O.G.), verbaasde dit me zeer en ik wist er geen oplossing van. In een nummer van het Maandschrift las ik weer iets van dien aard: „en dus is het stuifmeel lichtgeel.” Toen was ik helemaal verbouwereerd! Daarover moest ik licht hebben!

Als hobby-ist heb ik hier in Vaassen ook bijen, een viertal kasten, Gerstungraam, en een viertal korven. Maar de hoofddracht in de maand Juni is hier wel, wat mijn bijen betreft, de korenbloem met een zwavelgele kleur pollen. Een enkele keer zie ik wel bruin, maar tot een conclusie kan ik hier niet komen wat mijn bijen betreft, want er is te weinig klaver rondom de bijenstal. Derhalve ben ik, na de lezing van het Maandschrift, naar een bekende imker uit de buurt gegaan, wiens bijen enige jaren op een plaats stonden waar voldoende klaver was, ja ruim voldoende, ook in de berm. Ik sprak van mijn verrassing door verschil van mening omtrent de kleur van de klaverpollen. Zijn antwoord was dat de kleur lichtgeel is. Hij liet me een theekop zien met een gele kleur aan de bovenrand en zei: „zie, de kleur van de klaverpollen is omstreeks de kleur van deze kop gelijk, ik kon die kleur steeds opmerken wanneer ik de bijen op de klaver zag bij de Beemde.” Derhalve nog geen bruin. En toch was ik niet voldaan. Het was voor ons beiden een probleem en we zouden trachten te weten te komen hoe het nu eigenlijk is. Ik merkte nog op dat ik in een van de bijenboeken gelezen had dat de kleur bruin was, want mijn boekenschat had ik gecontroleerd. Ik vond het niet in Root's A.B.C. of Bee-culture (1903) noch in von Frisch "Aus dem Leben der Bienen", maar de grote imker R. O. B. Manley gaf mij licht in zijn boek „Honey-farming”, bl. 56. Wanneer iemand kennis heeft van bijen dan is hij het wel: hij bestaat van zijn „pets” en zal er van houden, zegt hij, zo lang hij leeft. Welnu, als hij over de kleur van de pollen schrijft (blz. 56) dan zegt hij: „De witte klaver geeft zeer ruime hoeveelheden bruine pollen”. (The white clover yields very large quantities of brown pollen). Duidelijker kan het niet!

Derhalve zouden we gaarne willen weten, welke de kleur is: lichtgeel of bruin. En het zou ons (met opgave van standplaats en grondsoort) zeer verheugen wanneer men mij per briefkaart, of, nog goedkoper, een kaartje met proeve van de kleur, toezond, namelijk door imkers, die uit jarenlange ervaring kunnen spreken, vooral uit Zeeland, Friesland en Groningen.

Vaassen bij Apeldoorn.

O. GROENEWOUD, em. pred.

Wij hebben onze Rijksbijenteeltconsulent Dr. Ir. Minderhoud bereid gevonden het verlossende woord te spreken, waarvoor wij hem gaarne danken. Hier volgt zijn antwoord:

Naar mijn ervaring is de kleur van het stuifmeel, dat

MISHANDELING VAN BIJEN BERECHT.

De 27-jarige boekhouder J. C. O. uit Enschede had deze zomer last van zwermende bijen en als gevolg daarvan onenigheid met de bureu. Om de vrede te herstellen besloot hij zich van de bijen te ontdoen. Daartoe plaatste hij de korf, waarin de bijen zaten, op een vuurtje om op deze manier de beestjes te doden. Hij had zich wegens dieren-mishandeling voor de Politierechter te Almelo te verantwoorden. Als getuige-deskundige verklaarde de directeur van het Natuurhistorisch Museum te Enschede, de heer Rodink, dat hier inderdaad sprake was van mishandeling. De officier achtte op grond van deze verklaring mishandeling bewezen en eiste tegen verdachte een geldboete van f 40 of 20 dagen hechtenis. De Politierechter veroordeelde O. tot f 25 of 10 dagen.

door de helmknoppen van de witte klaver wordt afgescheiden: geel. In de korfjes der bijen heb ik dit stuifmeel steeds gezien als een donkerbruin klompje, dat er enigszins vettig uitziet. Kleine klompjes hebben echter een iets lichtere tint.

Als men een groot klompje klaverstuifmeel met een vergrootglas bekijkt, ziet men dat het onderste gedeelte van het klompje, en ook de randen, d.w.z. de gedeelten die het verste over de scheen uitsteken, lichter getint zijn dan de grote massa; soms ziet men daar zelfs wel groepjes gele korrels tussen.

Het klompje krijgt een „vettig” uiterlijk doordat het stuifmeel gemengd wordt met vrij wat honing; daardoor is het klompje ook vrij plastisch; als men er met de vinger op drukt vallen er geen stukken of brokken af, maar drukt men het helemaal plat.

SIERKAST

Even als de heer Formsma te Garijp (zie Maandbl. October) heb ik enige jaren geleden ook een sierkastje getimmerd, n.l. in de vorm van een landhuis. Het is enkelwandig, dik 1½ cm, heeft 8 ramen warmbouw, maat W.B.C. Het voorste raam, vlak achter het vlieggat, wordt wel uitgebouwd, maar overigens niet gebruikt.

Vermoedelijk beschouwen de bijen dit als een warme jas voor de overige 7 ramen. De kast is van boven behandelbaar, dus het dak ligt los. Vlieggat is de

vloer. De kast staat in de voortuin, dus veel bekijks en vele vragen over de bijen. Uit die vragen blijkt veelal, hoe weinig bekend het publiek is met het bijenleven. In October na het afvoeren, breng ik het volk over in een gewone 9-raams, dubbelwandige kast. 's Winters wordt het kastje nagezien, schoongemaakt en zo nodig gerepareerd en overgeschilderd, geheel wit met rode afzettingen en oranje dak (asfalt met rode menie). Zwermen wordt voorkomen, door telkens ramen broed over te brengen in andere kasten, die achter mijn huis staan. De heidedracht was deze zomer zeer miniem. Twee zeer sterke volken werden op de heide naar Maarn gebracht, waar ze onder toezicht van mijn zoon stonden, die daar gemeente-secretaris en gemeente-ontvanger is. Met imkersgroet.

ZEIST.

H. R. BRIEDÉ.

De honderdste

Hier volgt de derde aanmerking van Ds. Helderling uit de Geldersche Volksalmanak 1842:

„Als de zwerm vrijwillig den ouden stok verlaat, neemt hij voor drie dagen honig en was mede. De bijenhouder geeft

der gejaagde bij een honighuisje, (een korfje waarin een bijenzwerm zich, in het vorige jaar, van eenige ponden honig en was voorzag, dat nu ledig staat), om haar den moed niet te benemen, maar terstond met lust en ijver te doen werken.

Er hangt bij het verlaten van het ouderlijk huis, zoo veel af dat onzen kinderen de moed niet benomen worde. De bij zorgt iets mede te geven aan zijne zwermen. De bijenhouder doet hetzelfde aan den jager. O! het is zoo goed als ouders gedurig over het uitzet voor hunne kinderen denken. Een schat is er op aarde,

een in de hemel! De laatste wordt door geen mot of roest verteerd. Zorgt dan bij uw kinderen eerst voor het rijk Gods en deszelfs gerechtigheid en alle andere dingen zullen hun van zelve toegeworpen worden”.

Telkens weer blijkt ons, dat de Jaagkieps door onze leden zeer gewaardeerd wordt. Wij danken onze medewerker Jékavé hartelijk voor de toewijding waarmee hij onze lezers steeds op de hoogte houdt met wat er buiten onze grenzen op het gebied van de bijenteelt gebeurt. Met de lezers hopen we, dat er na deze honderdste Jaagkieps nog vele zullen volgen. Red.

In deze aanmerking vinden we enige vaktermen: oude stok, gejaagde bij, jager en honighuisje. De dominé geeft zelf al een verklaring van honighuisje (welke ook vellen worden genoemd) de andere termen zijn ons beter bekend.

In de verhandeling in genoemde Almanak komen nog meer uitdrukkingen voor, welke

meer of minder bekend zijn (enige waren mij onbekend); hier volgen er enige:

Hommels, ook wel broedbijen (voor darren).

Hut (voor korf).

Vlugt (voor de gehele bijenstand).

Na het „uitspuwen van de honig in de cellen”, wordt „dezelve gezouten en verzegeld”.

Stuifmeel „draagt de naam van pijpbroed, sommige meenen, dat

zij der bijen of het broed tot spijs dient”.

Masker (voor larve).

Jaagnap (voor jaagkieps).

Wastafels (voor raten).

Tafelhoning (voor raathoning) en taphoning.

Tuinzwermen (voor hongerzwermen).

De bijen zetten haar huis te huur.

De moerdoppen staan met melk en de bijen liggen zwart over haar werk.

Voorlijf (voor borststuk).

Nadruipers of nazwermen.

Hommelnesten (voor te kleine jagers).

Moederpijp (voor moerkooitje).

Met de darren huishouden (de darren mee de winter in nemen).

Kwade moeders (koninginnen die onregelmatig leggen).

Vaten (voor cellen).

Wolven (voor wasmotten).

In Gleanings 1951/11 deelt A. S. Michael in een artikel:

„Ultraviolet licht als hulpmiddel om broedziekten van de honingbij vast te stellen” mede, dat het vaak moeilijk is om de aanwezigheid van deze ziekten vast te stellen, daar er meermalen slechts zeer geringe resten van het gestorven broed aanwezig zijn. Thans heeft men vastgesteld, dat, hoe minniem deze resten ook zijn, zij met behulp van ultraviolet licht kunnen worden aangetoond, daar zij dan gaan oplichten; dit was zelfs het geval met een stukje, niet groter dan een speldeknoop, dat in een stuk samengeknepen raat zat.

Uit het verslag van een Bestuursvergadering van onze Vlaamse collega's, in hun Maandblad van 1951/7, over biënziekten:

Deze werden vastgesteld in Holland en ook in België; vooral de mijtziekte werd op verschillende plaatsen aangetroffen.

Een professor van de hogeschool te Leuven schijnt een afdoend geneesmiddel gevonden te hebben. Het middel wordt gebruikt als brandstof in de beroker. De ramen worden van elkander geschoven, de kast boven goed toegedekt, waarna de rook langs het vlieggat wordt ingeblazen. De eerste proeven gaven een beste uitslag.

Een behandeling kost niet meer dan 15 francs (± f 1,20) per kast. De Vlaamse Bond wil voor de helft de kosten dragen.

Voor enige maanden hebben we het gehad over het boek van de Amerikaan G. Hauser: „Blijf jong - Leef lang” (dat intussen ook in ons land is uitgegeven). Een Zwitserse dame heeft in haar vaderland de vorige winter voordrachten over de leer van Hauser gehouden. Maar zij was geen propagandiste voor de Zwitserse honing: deze zou onvolwaardig zijn, daar hij van bijen komt die 's winters van geraffineerde suiker moeten leven, deze suiker ontnemt aan het bijenlichaam kalk. Daar dit in overzeese landen niet het geval is, zou de honing, die daar vandaan komt, zonder twijfel beter zijn.

Dr. J. Häni, Bern, die dit in de Schweizerische Bienenzeitung 1951/7 mededeelt, voegt hieraan toe:

Deze dame is abuis, daar de suiker in bloemen-nectar (en dit geldt ook voor vreemde landen) bijna steeds uit rietsuiker bestaat, welke door de bijen wordt omgezet in andere suikers, druiven- en vruchtensuiker.

Na het voorgaande kan men de uitlating van een spreker op de

V.l.n.r. onze jubilerende medewerker Jékavé, die onze lezers hierbij zijn honderdste jaagkieps aanbiedt, Yves Michaud en Henri Muller, de schrijver van „de Wet van de bijentros”.

Zaagkieps

inkersdag van de Zwitserse imkers te Appenzell (September 1951) beter begrijpen:

„De kwaliteit van de Appenzeller honing is zo uitstekend, dat zelfs een koe het grote verschil in kwaliteit heeft geproefd tussen onze honing en de overzeese, daar zij de goedkope Amerikaanse honing bij een honingkuur niet wou hebben, maar wel de Zwitserse honing. In Zürich en andere plaatsen moeten „Gstudierte Kühe“ zijn die propaganda maken voor de gezondere Amerikaanse oerwoud-honing en het eigen product in een kwaad daglicht stellen, deze „fameuse patriotten“ kunnen van de „vierbenen“ nog veel leren. (Schw. Bztg. 1951/11)“.

In hetzelfde blad staat vermeld, dat de gemiddelde honing-opbrengst in het Duits sprekende gedeelte van Zwitserland gedurende 1951 5.8 kg was.

In Gleanings 1951/10 in de rubriek van Noord, Oost, West en Zuid deelt de correspondent uit Kentucky het volgende mede: In Centraal-Kentucky was 1951 het beste honingjaar voor vele imkers sinds jaren. Elmo Wilson had een volk, dat in 20 dagen 264 pound opbracht. Fred Muller had 7 volken die in Juni elk van 230 tot 250 pound opbrachten (1 pound is $\pm$ 450 gram).

In de bijentuin van Henri Muller.

De „rugzak-methode“ van Muller.

Tijdens mijn vakantie-reisje naar Zuid-Frankrijk bezocht ik ook Henri Muller te Ibos in de Pyreneeën. Muller is schrijver van het boek „La loi de la grappe“, waarover ik enige tijd geleden in deze rubriek schreef. Het werk van deze zoeker wordt in Frankrijk wel gewaardeerd, gezien zijn benoeming tot Chevalier du Mérite Agricole (ridder van verdienste op landbouwgebied).

Op de eerste foto staat hij rechts, naast de heer Y. Michaud. Wij staan hier in zijn bijentuin, achter één van zijn kasten, bestaande uit trapezium-vormige ramen. Op de foto links ziet u een overzicht van zijn stand.

Muller is nog steeds zoekende naar de kastvorm, die het beste aan de behoefte van de bij in natuurstaat aangepast is. In een korf zit de honing boven en achter, u ziet op de foto hier boven de oplossing: in plaats van de honingkamer op de kast zit deze hier achter tegen aan. Muller noemt dit de „rugzak“-methode.

Uit het A.B.J. 1951/7 het volgende, hetwelk zeker de jagers onder ons, (en die zijn er vele, naar ik op de Imkersdag te Raalte bemerkte) zal interesseren:

De honingbij is de beste vriend van de kwartel, zegt A. P. Beilmann, de directeur van de botanische tuin te Missouri. Hij schrijft dat de bijen niet alleen nuttig zijn voor cultuurplanten maar ook voor in het wild groeiende planten. Ook daar heeft het bestuiven der bijen nut. Hij heeft onder meer onder zijn beheer de Hidden Valley (Verborgene Vallei), die befaamd is door de massa niet-alledaagse wilde planten. Bij onderzoek is gebleken dat hier veel honingbijen werden aangetroffen, zodat bijna alle planten door deze werden bezocht. Deze bijen hadden haar nest in bomen, waarvan er verscheidene gevonden werden, ongeveer op elke 5 ha één.

In een andere gedeelte van zijn gebied werden veel minder bijen aangetroffen. Gedurende de laatste acht jaar heeft men nu een reizende bijenstand van 16 volken en sindsdien heeft men waargenomen, dat bepaalde planten, o.a. witte klaver, Phacelia sp. en Claytonia sp. meer aangetroffen werden.

De betere zaadzetting van de verschillende gewassen komt de vogelstand ten goede en vandaar: De honingbij is de beste vriend van de kwartel.

De redactie van het American Beejournal 1951/9 deelt mede dat haar de alleen-vertegenwoordiging door een Europese firma werd aangeboden voor een middel om bijenvolken van Acarine (mijtziekte) te bevrijden. Maar, zegt deze redactie, deze bijenziekte komt aan de overkant van de Atlantische Oceaan niet voor!

Jékavé.

Heeft het nut,

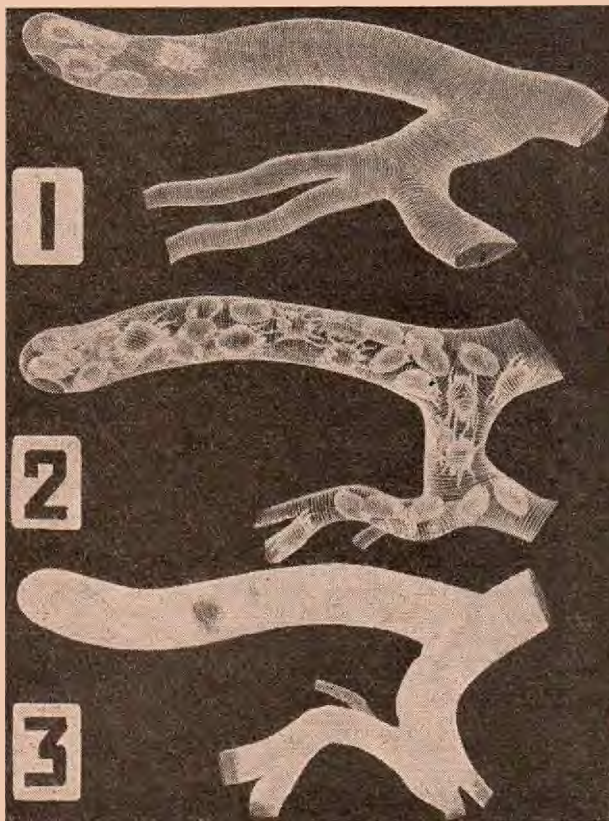
C Door Dr A WINKEL

dat de Nederlandse Imkerschap wat af weet van het bestaan van bijenziekten en van haar bestrijdingsmogelijkheden ?

(vervolg van blz. 7 Januari-nummer)

Schneider eindigt zijn hoogst belangrijke verhandeling met de volgende conclusie : Het ligt in de natuur der ziekte dat zij een slepend karakter heeft. Ze kan zich jarenlang in een volk ontwikkelen, zonder dat de imker iets bemerkt. Ook het laboratorium-onderzoek valt vaak negatief uit. Dat zal niemand verbazen bij een onderzoek van 30 bijen op een volk, dat 1000 X 30 telt. Ook de volgende ervaring is voor de imker zo leerzaam, dat ik meen deze te moeten vermelden.

Wafler, bijeninspecteur, deelde op de mijtziekte-conferentie in 1946 het volgende mee : Hij ging terug tot 1925, toen hij als inspecteur bericht kreeg, dat er in zijn gebied twee gevallen van de ziekte waren vastgesteld. Het betrof twee aangekochte zwermen. Deze beide gevallen groeiden bij een streek-onderzoek tot 18 aan. Op deze standen was niets verdachts waargenomen. Toen (1925) werden alle volken nog afgezwaveld (men kende nog geen andere middelen). Het was een pijnlijk proces voor imkers en inspecteur, mooie volken moesten worden opgeofferd. Wafler twijfelde aan de boosaardigheid der ziekte op grond waarvan hij in overleg met de autoriteiten enige jaren lang een aantal volken met 5-10 % ziekte aan een geregelde controle op een geïsoleerde plaats onderwierp. Na verloop van 3 jaar komt hij tot de conclusie, dat bij deze ziekte de mijt jarenlang aanwezig kan zijn zonder dat ze tot uitbraak komt.

Mijtziekte is een parasitisme, veroorzaakt door een kleine mijt, die zich heeft genesteld in een paar luchtbuizen van het borststuk van de bij. Als de mijt eenmaal in het volk is, verdwijnt ze niet meer en na een bepaalde tijd gaan de volken beslist ten gronde.

Plotseling kan ze echter uitbreken en in korte tijd een volk ruïneren. De inspecteur gunde zich geen rust omtrent het geval en kwam tot het vermoeden, dat de ziekte reeds in 1880 of 1890 (dus 60 jaar vroeger !) met vreemde bijen en wel met Krainer of Italianen zou zijn binnengesleept, want sporen leidden naar landen, waar eens vreemde bijen waren ingevoerd.

Uitvoerige en hoogst interessante mededelingen velen dan omtrent de verspreiding, waarvan ik nog slechts de conclusie van Whfler wil vermelden, dat de ziekte inderdaad reeds met een zeer vroege import in verband stond. Hij eindigt met deze belangwekkende uitspraak : Waar deze boosaardige ziekte ook vandaan mag komen, het geruststellende voor ons is, dat men de ziekte nu nauwkeurig kent en dat men middelen ter ebschikking heeft, waarmee men de verwekker kan vernietigen, zonder — de juiste toenassing voorbehouden — de bijen letsel te bezorgen. Nodig is natuurlijk, dat elke imker de ziekte en de eerste van haar verschijnselen nauwkeurig leert kennen en dat standen, waarop eens de ziekte is vastgesteld, elke 2 à 3 jaar zonder meer worden behandeld, daar, zoals bekend is, één enkele behandeling niet voldoende is om met zekerheid alle mijten te doden.

Onder deze voorwaarden behoeven we de mistziekte evenmin te vrezen als de broedpest, zo besluit dit verslag.

Is er iets leerzamer voor onervarenen dan een dergelijk relaas uit de practiik van een 30-jarige ervaring ? En is het geen sprekende illustratie van het sluïnende en slepende en verraderlijke karakter der ziekte ? Wij willen de betrouwbaarheid en dus de waarde van deze mededelingen allerminst te kort doen, maar wáár zal men zich zóveel moeite getroosten om achter de waarheid te komen ?

Van een, ook in ons land bekende linker, **Malta:ch** (Burgdorfl wil ik alsnog het oordeel laten horen. Hij schrijft (Dee. 1947) dat het vaststaat dat eenmaal bekende besmettingshaarden afdoende kunnen worden bestreden en toch worden wij de uitbreiding dezer boze ziekte niet meester .

Sprongsgewijze flikkert ze nu hier, dan daar weer op en bewijst ze daarmee, dat 'in haar bestrijding beslist nog grote leemten voorkomen.

Het zijn deze onbegrensde mogelijkheden tot versnreiding in de kritische tijd tussen de eerste besmetting en het onenbaar worden der ziekte, die haar steeds weer da gelegenheid geeft zo hardnekkig zich te verspreiden. (En welke kritische tijd volgens Schneider 8-10 jaar kan belopen!)

Welke conclusies zou men uit het voorgaande kunnen trekken, uit deze uitspraken van af de leider van deze ziektedienst **MorzenthaTer** met zijn medewerkers tot aan de inspecteurs en talrijke vooraanstaande imkers ? Zeker toch wel deze, dat elk land, dat de ziekte heeft leren kennen, zich zeer grondig rekenschap heeft te neven, van hetgeen het te wachten kan staan.

Daarvoor heb ik mij de moeite getroost deze kostbare uitsnaken onder de aandacht der imkers te brengen, kostbaar, omdat ze zo zeldzaam leerzaam zijn, terwijl deze lessen ons toch niets kosten

Waaruit voortvloeit de vraag: Wat moet dat land doen, om zich veilig te stellen ?

In de verschillende aanhalingen is genoeg aanwijzing te vinden, welke maatregelen het meest doeltreffend zijn. Ik wil ze even aanstippen.

Wij kunnen ze onderscheiden in die ter voorkoming en die ter bestrijding, indirecte en directe maatregelen, welke wij in de jonge „bijenwet" kunnen aantreffen.

Les cas d'acariose en Suisse, de 1922 au 15 juillet 1928.

o = limites des territoires de langue française, allemande, italienne.

ikl

In 1922 was het hart van Zwitserland vrij van mijtziekte. Na 25 jaar ernstige mijtziektebestrijding zijn niet alleen het Oosten en het Westen van het land door mijtziektehaarden bezet, maar ook in het binnenland bevinden zich zorgwekkende haarden der ziekte.

anders over 10-20 jaar uitzien? Maar waarom vernemen we hiervan niets?

1e. Verbod van import. Het gevaar dat in de handel is gelegen van zwermen en koninginnen uit landen, waar ziekten heersen ook al wordt door bestreden, is zooprekend, dat met een paar voorbeelden hier kan worden volstaan. Men vindt die in ons maandblad van 1949 (No. 12) en 1950 (No. 1). Ik raad een ieder dit „Alarm” nog eens te lezen! Dat het tot 1947 moest duren, alvorens de staat der Nederlanden besloot die import wettelijk te verbieden! (Daaraan heeft misschien de oorlog vóór een klein deel schuld?) Maar is het dan teveel verlangd, dat de imkerschap regelmatig op de hoogte wordt gebonden van de redenen, waarom van de import-voorschriften wordt afgeweken? Uit eigen ervaring herinner ik me nog o.a. zeer goed een geval, hoe de begeleidende bijen van geïmporteerde koninginnen uit Krain (Oostenrijk) dragsters waren van Nosem.a, ondanks de gezondheidsverklaring. En hoe zal dit met mijtziekte zijn? Welke waarborgen hebben de imkers?

3e. En niet alleen, dat de ziekte door import van ver of nabij kan worden binnengesleept. Wij kunnen er ook dus deel van krijgen door het reizen.

Als ik lees in het Augustus-nummer van 1950, dat imkers in de gelegenheid waren hun bijen naar Belgische heidestroken te brengen, dan ligt het natuurlijk voor de hand, dat de wettelijke instanties zich vooraf zeer grondig pp de hoogte hebben gesteld van de absolute afwezigheid van mijtziekte in de streken waarheen ze gaan en waar ze samenkomen met bijen uit onbesmette streken. Maar hoe wordt dit laatste gegarandeerd in België? Kin zelfs de strengste vorm van bestrijding hierin 100% zekerheid geven?

2e. Indien gevaren van een aangrenzend land dreigen, dan is dit een zaak van enorme betekenis voor onze bijenteelt. Zie slechts nog eens naar het kaartje van Zwitserland! Voor wat probleem wordt de Hollandse bestrijding gesteld, waar wij weten, dat aan weerszijden van de Belgische grens de mijtziekte heerst! Lijkt onze situatie niet veel op die van het kaartje?

De drie genoemde punten betreffen maatregelen van preventieve aard, om de ziekte buiten de deur te houden.

En als de ziekte eenmaal in het land zich heeft genesteld, zoals bij ons, wellicht reeds een 20 jaren?

De preventieve, indirecte maatregelen behouden hun waarde, de imker kan ook hier zijn rol spelen. juist die rol van verantwoordelijkheid om te zorgen, dat hij het gevaar op welke wijze dan ook, niet vergroot, paraat te zijn, door kennis van zaken. Want er zal weinig terecht komen, noch van de wettelijke, noch van de verenigingsmaatregelen, als de imker-zelf niet meewerkt.

Maar men hoeft nog niet te wanhopen! De Benelux zal zwaardere problemen oplossen, al mocht ze zich voor deze kwestie ook wel interesseren. Het ligt vóór de hand, dat er sinds lang contact bestaat en naar een gemeenschappelijk plan de bestrijding is ter hand genomen. Hoe zou het, er

Ook de directe bestrijding heeft haar geschiedenis. Reeds in het voorgaande heb ik hieromtrent op een en ander gewezen. Ik wil er hier niet verder op ingaan. In dit verband wil ik nog een enkel staaltje aanhalen, waartoe de bekrompenheid of onverschilligheid van imkers kan leiden, als het gevaar in de onmiddellijke omgeving dreigt. Ik schreef in 1941 (Juli-nr.) een artikel over „Dode volken, schijn-dode imkers en nog wat”, en begon dit met een aanhaling uit een brief die ik hier nog eens naar voren wil brengen.

„Een van mijn collega's, die een halfuur bij mij van-

daan woont, vertelde mij, dat zijn volken wel prachtig de winter waren doorgekomen maar in Februari waren er drie, waarvan alle bijen op een hoop dood op de plank lagen. Ik vroeg hem, heb je dat niet laten onderzoeken. Neen, was het antwoord, dood is dood.

Een ander, die ik ontmoette, vertelde, dat zijn 17 volken schitterend overwinterd waren, maar in Februari lagen er plotseling 14 dood op de plank. Ook hem vroeg ik of hij de oorzaak had laten onderzoeken. Ook hij gaf het antwoord: dood is dood. Ja daar sta je van te kijken en wanneer dat zo algemeen is, dan is het geen wonder, dat de ziekte zich verspreidt ...” De ziekte betrof waarschijnlijk Nosema.

(Voorgaande aanhaling in kleine letter).

En als ze er zo over denken t.o.v. de mijtziekte, dan weten we wel, hoe laat het kan worden. En hiermee heeft de bestrijding niet alleen rekening te houden, maar daarop zit juist alles vast. Mogelijk succes of een zekere mislukking, doel-treffende bestrijding of een slepende geschiedenis.

Het is simpel om bij het constateren der ziekte af te zwavelen of te behandelen en de omliggende streken verdacht te verklaren. Als we er dan afwaren, dan was het niet de moeite waard er veel woorden over vuil te maken.

Als men zó uit het voorgaande een indruk heeft kunnen krijgen van hetgeen mijtziekte voor de bijenhoudende stand kan gaan betekenen, dan zal men moeilijk kunnen ontkennen, dat enige kennis van zaken niet als luxe is te beschouwen, waarvoor hij de schouder kan ophalen. Integendeel!

En het hoeft niet veel te wezen, wat hij er van moet weten. Het allereerste is dit: Op welke wijze zorgen de verantwoordelijke instanties en zijn vereniging er voor, dat hij op de hoogte komt en blijft? Hij behoeft slechts zover wakker te zijn, dat hij goed beseft, dat ook onze bijenteelt aan de gevaren en schade van ziekten bloot staat, dat het nu nog beperkt kan zijn, maar, gezien het verloop in andere landen, ook ons land over 10, 20 jaar de kans heeft te moeten spreken in de geest der Zwitserse imkers.

Ir. Mommers, de consulent, onder wiens hoede, naar ik meen, de belangen der bijenteelt in het Zuiden zijn gesteld, zegt in 1950 (no. 3): „Mijtziekte is een ramp voor de bijenteelt. Men kan nooit voorzichtig genoeg zijn!” Over de manier, waarop men voorzichtig moet zijn, wil mijn voorgaand verhaal o.a. een bijdrage zijn. Daartoe dient dan, om het nogmaals te herhalen, een goede voorlichting en een voortdurende bekendgeving van alles, wat betreft de verspreiding en de bestrijding. Spreekt het geen meer dan duidelijke taal, als **Morgen-thaler**, de man, die ik nu reeds herhaaldelijk aanhaalde, die gedurende 25 jaar de ziekte steeds meer heeft leren kennen en op alle wijze heeft bestreden, met en zonder staatshulp, ook met strenge wetten, ten slotte zegt (1945) „Vrijwillig moest alles kunnen geschieden. Op dit doel, het zichzelf helpen van een goed voorgelichte imkerschap moesten alle verenigingen zich richten, opdat ze de bijenfokkers kunnen wijzen op de gevaarlijkheid der ziekte, over de bij de behandeling te nemen maatregelen en ook op de moeilijkheden en teurstellingen, die een steeds durende isolatie voor het gehele bijenteeltkundige leven en het bedrijf met zich brengt”.

Zo wordt er openhartig en duidelijk gesproken en geschreven in alle toonaarden, in **een land, waar men uit bittere ervaring spreekt** en waar men zich op het standpunt plaatst, dat in een land, waar de bijenteelt op een hoge trap van ontwikkeling staat, vanzelf de behoefte en de wens opkomen ook volop aandacht te schenken aan haar gezondheid.

In 1946 zegt een ander: Wie de strijd zelf voert, met volle inzet van alle krachten, die zal bijen houden, die niet bestrijdt, zal ze verliezen.

Op zo'n sombere toon behoeft er in ons land gelukkig nog niet te worden gesproken.

Maar in een hoek van ons land (hoe ver strekt die zich uit?) komt ze voor. We hebben 't duidelijk vernomen, dat ondanks vernietiging van de zieke volken er meer volken kunnen overblijven, waarin de ziekte ver-

borgen aanwezig is en of vandaar nieuwe haarden in het binnenland door handel, reizende bijen of enige andere mogelijkheid zijn of zullen ontstaan, weet men evenmin. Er kunnen 5 tot 10 jaar verlopen, vóór een nieuwe haard zich openbaart.

De toekomst zal het leren.

Maar een gewaarschuwd imker moge voor twee gelden en laten we voorlopig gewaarschuwd willen zijn.

De Suikerprijs

Eén onzer lezers vestigt de aandacht op een bericht in de N.R.C. van 28 December 1951, van de makelaar **N. Léons**, over de buitenlandse suikerprijs. In dat bericht wordt gesteld, dat de suikerprijs in 1951 aan grote schommelingen onderhevig is geweest. Zo bedroeg de prijs van Cuba-suiker in Juni 1951 nog f 68,02 per 100 kg, terwijl die prijs eind 1951 f 40,12 bedroeg, een verschil dus van f 27,90. De lezer hoopt, dat deze prijsdaling eveneens een vermindering van de prijs van de bijensuiker tot gevolg zal hebben.

In de eerste plaats moet worden opgemerkt, dat bovengenoemde prijzen f.o.b. zijn, dat wil zeggen, dat deze prijzen nog moeten worden verhoogd met vracht- en assurantiekosten (die niet gering zijn), uitladingskosten, financieringskosten, vervoerskosten binnenlands en invoerbelasting. Verder moet nog in aanmerking worden genomen, dat het hier gaat om ruwsuiker. De kosten van raffineren komen hier dus nog bovenop. Maar van 100 kg ruwsuiker komt tenslotte slechts 92 kg geraffineerde suiker. Als men met dit alles rekening houdt komt men voor buitenlandse suiker op een hogere prijs dan de kostprijs van de binnenlandse suiker.

Doch ook al zou de prijs van de buitenlandse suiker op een lager bedrag uitkomen dan de kostprijs van de binnenlandse suiker bedraagt, dan nog zou dit geen verschil uitmaken voor de verbruikers. Immers de suikerpolitiek in deze is, dat een gelijke hoeveelheid suiker moet worden uitgevoerd als er wordt ingevoerd. Alleen indien de binnenlandse productie bij het binnenlands verbruik achterblijft, mag het verschil met buitenlandse suiker worden aangevuld. De laatste jaren is Nederland, wat de suiker betreft, nagenoeg self supporting geweest.

Wij zijn dus gebonden aan de binnenlandse productieprijs. Deze prijs bestaat, als de prijs van elk ander artikel, uit velerlei factoren. Blijven die factoren gelijk, dan zal ook de binnenlandse prijs gelijk blijven. In het afgelopen jaar zijn evenwel de lonen gestegen, de prijzen van de brandstoffen eveneens. Het is niet geheel moeilijk te berekenen, dat de kostprijs van de binnenlandse suiker hoger zal zijn dan in 1951 en niet lager, zoals de lezer, en met hem zoveel anderen, hadden gehoopt.

Het is vanzelfsprekend, dat wij deze gang van zaken betreuren. Maar evenzeer vanzelfsprekend is, dat ons H. B. voortdurend bezig is (ook al blijkt zulks niet altijd uit ons Maandschrift), al datgene te doen wat mogelijk is om de bijenhouderij lonend te maken. De suikerprijs vormt slechts een onderdeel van het samenstel van maatregelen, waarop bij herhaling is en wordt aangedrongen.

Tot nu toe — het moet worden gezegd — kon weinig worden bereikt. Doch dit kan slechts een aansporing te meer zijn om vol te houden en steeds maar weer op het zelfde aambeeld te blijven hameren, totdat is verkregen waarop in redelijkheid aanspraak kan worden gemaakt. En dat niet alleen omdat dit noodzakelijk is voor de bijenhouders, maar evenzeer voor fruit- en zaadtellers, ook al zijn zij daar nog niet allen van doordrongen of overtuigd. Het is in het welbegrepen belang van de bijenhouders, dat zij deze gedachte in fruit- en zaadtellerskringen uitdragen. Het H. B. staat steeds op de bres — natuurlijk —, maar eveneens natuurlijk is, dat de leden doen wat zij kunnen. Alleen dan is het mogelijk de bijenteelt die plaats in onze samenleving te geven, waarop zij, krachtens haar bijzondere betekenis, recht heeft.

VERSLAG BEDRIJFSRAAD

Uit de bestuursvergadering van de Bedrijfsraad stippen wij het volgende aan:

Het Instituut voor Bijenteelt-Onderzoek (I.B.O.) te Wageningen zal in 1952 de komkommerproeven voortzetten. Er wordt o.a. gezocht naar een middel om insecten uit de bakken te weren. Het Ministerie van Landbouw is verzocht de cultuurtechnische vragen inzake de vorming van zaadkomkommers te bestuderen. Voor het I.B.O. zal een stuk grond ter grootte van ongeveer 1 ha worden aangekocht.

De heren Andriessen, Vink en Groenveld hebben een bespreking gehad met de Wetgevingscommissie van de Stichting voor de Landbouw. Het rapport van deze bespreking geeft het bestuur de indruk dat het voor de bijenteelt van belang is in de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie te worden opgenomen. De Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland zal zich met het Koninklijk Nederlands Landbouwcomité in verbinding moeten stellen om de bepalingen van de wet tot hun recht te laten komen. In de hoofdbesturen zal de zaak verder worden besproken. Op een verzoek van „Apimondia” is in beginsel besloten dat de Bedrijfsraad medewerking zal verlenen aan deze internationale organisatie mits de contributie binnen bepaalde grenzen wordt gehouden.

Het rapport van de honingcommissie is gereed gekomen. De Bedrijfsraad heeft onmiddellijk stappen bij de regering ondernomen om de daarvoor in aanmerking komende suggesties van de commissie tot uitvoering te brengen.

De heer Andriessen heeft een bespreking gehad met de afdeling Bunnik van onze vereniging over „huur en verhuur” van bijenvolken. (De voorwaarden van Bunnik zijn in dit nummer vermeld op blz. 18-19. Red.). Men heeft de indruk gekregen dat de bepaling in het advies van de Bedrijfsraad, dat de transportkosten der bijenvolken voor rekening van de fruitkweker komen, remmend werken op de plaatsingsmogelijkheid van volken. Men acht het van belang dat de fruitkweker weet waar hij aan toe is. De Bedrijfsraad stelt aan de top-organisaties van de fruittelers voor de prijzen voor het verhuren van kasten op f 6,— en van korven op f 5,50 te adviseren en de vergoeding voor het transport aan het overleg tussen fruitteler en imker over te laten. Op deze basis zullen de besprekingen met de fruittelers worden gevoerd. (Het resultaat dezer besprekingen is vermeld op blz. 18 van dit nummer. Red.).

De verslagen van I.B.O. en Ambrosiushoeve zullen t.z.t. in de maandbladen worden gepubliceerd.

Uit het verslag van de Bedrijfsraad blijkt o.a. dat de kwestie van de export van bijenvolken grondig is onderzocht; de economische omstandigheden in de afzetlanden vertonen veel overeenkomst met die in Nederland, waardoor er vrijwel geen vraag naar volken is. In het desbetreffende rapport wordt o.a. gezegd: „Een aantal bezwaren, dat wij hebben ontmoet, is terug te voeren op belangentegenstellingen, die er bestaan tussen de Nederlandse imker en de Nederlandse exporteurs enerzijds en tussen die exporteurs en de importeurs in Engeland anderzijds. Het individuele element in die belangentegenstellingen kan er gemakkelijk toe leiden, dat het collectieve belang, dat de Nederlandse imkers hebben bij een goede reputatie van de Nederlandse bijen in het buitenland, uit het oog wordt verloren. Wij achten het daarom van belang, dat er gestreefd wordt naar een zodanige organisatie van de export van bijen, dat dit collectieve element meer dan tot dusver op de voorgrond treedt”.

Aan het Laboratorium voor Vergelijkende Physiologie te Amsterdam worden de onderzoekingen inzake de K.I. door Dr. J. de Wilde voortgezet.

In de kosten van het I.B.O. en van Ambrosiushoeve werd van het Ministerie van Landbouw een subsidie ontvangen van 50% der exploitatiekosten.

De agenda kon niet geheel worden afgewerkt, in April zal de Bedrijfsraad opnieuw vergaderen.

Korte berichten

Voorjaarssuikerlevering.

Het Bijenhuis te Wageningen heeft een vergunning ontvangen voor de verstrekking van 5 kg suiker per volk. De bescheiden worden zo spoedig mogelijk aan de afdelingen verzonden.

Examen Praktisch Imker.

Het examen wordt in Mei gehouden. Deelnemers moeten minstens twee jaar lid zijn van de Vereniging en minstens 2 jaar 10 bijenvolken zelfstandig hebben verzorgd, hetgeen moet blijken uit een door de voorz. en secr. der afdeling getekende verklaring. Bij aanmelding moet een bedrag van f 10,— worden overgemaakt op postrekening 27772 van de Vereniging te Wageningen. De exameneisen zijn afgedrukt in het Groentje van Juni 1947.

Adreswijziging.

Het adres van de heer J. M. A. van Os, assistent van de Rijks bijenteeltconsulent voor het Zuiden des lands is thans: Meersse-nerweg 113a te Maastricht.

Voor de bijentuin van ons Bijenhuis.

De heer G. Bootsman te Hilversum zond een pak zaad van de rode zijdeplant (*Asclepias incarnata*).

De heer G. F. van der Staay te Wateringen zegde planten toe van *Boltonia asteroides*.

Stekken van voor de bijen belangrijke wilgensoorten werden toegezegd door de Rijksconsulent voor de Griendcultuur.

De zaden van verschillende klavers werden toegezegd door de heer F. Nanninga te Westerlee.

Een pak zaad van Bokharaklaver werd gezonden door een Duitse lezer.

Allen hartelijk dank en... de tuin is nog niet vol!

Oppervlakte koolzaad.

(Cijfers ontleend aan de inventarisatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek).

PROVINCIE	UITZAAI 1950	UITZAAI 1951
Groningen	4.814	1.047
Friesland	1.602	1.113
Drente	280	17
Overijsel (N.O.P.) ..	1.556	1.693
Gelderland	507	188
Utrecht	41	14
Noord-Holland	804	396
Zuid-Holland	532	144
Zeeland	2.586	464
Noord-Brabant	769	347
Limburg	973	614
Nederland	14.464	6.039

Zeg imker.....

De heer Th. Baas ontving zeer veel brieven naar aanleiding van zijn artikel op blz. 8 van het Januari-nummer. In het Maart-nummer hopen wij een artikel op te nemen, waarin de heer Baas de gestelde vragen beantwoordt.

Medewerkers

Zeer veel kopij moet wachten.

BOEKBESPREKING

Bijenstad, Frank S. Stuart. Uitg. H. Nelissen, Bilthoven, 't Groeit, Antwerpen. Geb. f 4,90.

Hoewel niet behorende tot de lectuur, waaraan bedrijfs- en amateurs-imkers het eerst behoefte hebben, kan dit boekje toch — vooral voor de natuurliefhebbers — een welkome aanvulling zijn van zijn plank met bijenliteratuur.

Of het boek geschreven is door een deskundige op bijenteeltgebied betwijfelen we; dat de auteur gegrepen is door het wondere leven van de honingbij is zeker.

Misschien heeft hij zich wel eens wat te veel laten meeslepen door z'n idealisme en het bijenleven wat sterk geromantiseerd. Men zal dan ook verstandig doen „Bijenstad” niet als een leerboek voor de bijenteelt te gaan lezen, maar het meer te beschouwen als een interessante bijenroman, die de verdienste bezit de waarheid niet al te veel geweld aan te doen.

Om de belangstelling bij aanstaande of pas beginnende imkers op te wekken is het zeker geschikt.

Pl.

Landbouwgids 1952. Staatsdrukkerij en Uitgeversbedrijf, Fluwelen Burgwal 18, Den Haag. Prijs f 5,—.

Wat de Tuinbouwgids voor de tuinbouwer is, is de Landbouwgids voor de landbouwer: een werk, waarin op overzichtelijke wijze een menigte gegevens worden verzameld. Men vindt er alle adressen van personen en instellingen in, die voor de landbouwer van belang kunnen zijn, weerkundige, statistische, economische, sociale gegevens, artikelen over bodem, bemesting, waterhuishouding, akkerbouw, weidebouw, plantenziektebestrijding, veeteelt, veevoeding, pluimveeteelt, veeziekten, mechanisatie en nog veel meer.

De imker vindt er een beknopt boekenlijstje in, de bijenmarkten zijn er in vermeld, de bijenteeltconsulenten en de organisaties.

Wil de imker iets weten over de oppervlakte, de opbrengst, de rassen, de teelt of de ziekten van het koolzaad of van andere landbouwgewassen, dan raadpleegt hij de Gids zelden tevergeefs.

Onze Vereniging heeft de redactie van de Gids verzocht meer aandacht te besteden aan de gevaren die onze bijen dreigen bij het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Een naslagwerk dat elke vakman en menige leek zal willen bezitten!

G.

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek te zenden aan het Bijenhuis te Wageningen.

Vraag 7: Dode bijen voor de stal.

Een dezer dagen zag ik voor al mijn kasten dode bijen liggen. De oorzaak kan zijn dat er kippen of vogels bij de kasten zijn geweest, maar wilt u ze eens onderzoeken?

J. B. K. H. te D.

Antwoord: In het monstertje dode bijen, dat u zond, werd geen ziekte aangetroffen. Denkkelijk hebben we te doen met normaal gestorven bijen uit de tros, die tengevolge van het zachte weer door de bijen zelf naar buiten zijn gebracht.

Vraag 8: Welke honing is dat?

Bijgaande honing is afkomstig van een zwerm van het laatst van Juli 1951, geslingerd na de heidedracht. Volgens mij is het geen heidehoning, het is niet verwarmd, versuikert niet, er is niet gevoerd. Kunt u mij inlichten?

G. A. S. te N.

Antwoord: Uw monster honing bevat veel ongerechtigheden, o.m. veel zetmeel, waarom moet worden aangenomen dat de bijen op afval (van een suiker(werken)fabriek?) hebben gewonnen. Verder komt er een klein aantal stuifmeelkorrels in voor van verschillende bloemen, waaronder slechts enkele van de struikheide.

A.

Vraag 9: Welke honing is dat?

Gaarne zou ik vernemen van welke plant bijgaande honing gewonnen is.

J. C. ten C. te A.

Antwoord: De toegezonden honing bevat alleen stuifmeel van de wilde kastanje (*Aesculus Hippocastanum*). Daarnaast treffen we echter zetmeel, myceliumdraden en schimmelsporen aan, wat wijst op de aanwezigheid van bladhoning. De honing bestaat dus merendeels uit kastanjehoning met een flink percentage bladhoning.

A.

Vraag 10: Nagelproef.

Ik heb wel eens gehoord van de nagelproef. Ik weet niet hoe dat gaat en mijn collega's weten het ook niet. Kunt u het eens duidelijk en uitvoerig uitleggen in het Groentje, zodat iedereen het na kan doen? Kan men door deze proef alleen vaststellen dat er nectar gewonnen is of kan men ook de hoeveelheid enigszins betrouwbaar vaststellen?

J. K. te S.

Antwoord: Onder „nagelproef” wordt verstaan een handeling, waardoor een bij gedwongen wordt de in haar honingblaas aanwezige door haar pas verzamelde nectar terug te geven (uit te spuwen). Deze wordt dan in de vorm van een druppel op de nagel van de duim opgevangen.

Om deze proef toe te passen pakt men een thuishkomende bij, zodra zij op de vliegplank geland is, met de rechter duim en wijsvinger bij de vleugels, zó, dat de toppen van duim en wijsvinger het bijenlichaam zo

dicht mogelijk benaderen (dus niet bij het uiteinde der vleugels, en ook niet bij één of twee vleugels, maar bij alle vier vleugels tegelijk). Daarna beweegt men de vingertoppen niet meer, om beschadiging der vleugels te voorkomen.

Men drukt dan voorzichtig en geleidelijk het zich krommende achterlijf van de bij op de nagel van de linkerduim, zó dat de ringen van het achterlijf enigszins inschuiven. Men ziet dan een heftig bewegen van de pootjes, gevolgd door het krampachtig openen van de mond, waaruit langzamerhand een druppel nectar te voorschijn komt, welke op de nagel valt.

Van de grootte en de samenstelling van de druppel kan men dan ongeveer de dracht afleiden.

Bij geringe dracht zal de druppel klein zijn (ook wanneer de bij ontijdig haar uitvlucht heeft moeten beëindigen in verband b.v. met een opkomende bui). Als de druppel groot is, dan wijst dit op flinke dracht.

Soms is de hoeveelheid nectar zó groot, dat deze niet meer in druppelvorm op de nagel blijft liggen, maar daarvan afvloeit. Door deze nectar te proeven (van de nagel likken) kan men na enige oefening meestal ook wel uitmaken, van welke bloem hij afkomstig is. Men proeft in vele gevallen het aroma van de bloem duidelijk boven de zoete smaak uit. Is het vocht erg dun en smakeloos, dan heeft de bij geen nectar doch water gehaald.

Als men de handeling naar behoren heeft verricht, zal het bijtje na herkregen vrijheid gewoon wegvliegen alsof er niets gebeurd is.

S.

Vraag 11: Hoe zien de bijen kleuren?

Geeft een bij de voorkeur aan een bepaalde kleur, hetzij groen, geel of rood?

A. U. K. te O.

Antwoord: Over de vraag of de bijen voorkeur hebben voor een bepaalde kleur, lopen de meningen uiteen. Sommigen menen dat aan donker blauw de voorkeur wordt gegeven.

De bijen zien en onderscheiden de kleuren anders dan wij, mensen. Volgens Prof. Dr. von Frisch onderscheiden zij geel, blauwgroen, blauw en ultra-violet.

Oranje en geel-groen maken op de bijen dezelfde indruk als geel. Violet en purper-rood als blauw.

S.

Vraag 12: Diverse onderwerpen.

- Waarvoor wordt propolis gebruikt? Het wordt door sommigen ingezameld.
- Maakt een 9-raams kast veel uit bij een 10-raams?
- Als men separeert om later te verenigen, wat is dan het beste: de oude of jonge moer boven? Gaat de oude moer onder, dan moet het jonge volk straks de onderste vliegplank gebruiken. Laat ik de jonge moer onder dan is er kans, wanneer men verenigt met de krantenmethode, dat de onderste (jonge) moer gedood wordt.
- Blijft broed goed na salpeteren?
- Kan gekristalliseerde honing, b.v. na verhitting, dienst doen als wintervoer? Is klaverhoning geschikt voor wintervoer?
- Wat zijn rechts- en wat links draaiende suikers?

M. V. te M.

Antwoord:

- Propolis wordt door de mens gebruikt in de geneeskunde en ook voor de vervaardiging van poets- en smeermiddelen. Naar ik wel eens heb vernomen zou propolis ook gebezigd worden bij de fabricage van sommige parfums.
- Ten opzichte van de bijen en de wijze van behandeling verschilt een 9-raams kast inderdaad weinig van een 10-raams woning.
- Als men „separeert” plaatst men bij voorkeur de **oude** moer **onder**. Na hereniging van de twee volken zijn de vliegbijen van de bovenste kamer spoedig aan de lager gelegen vliegplank gewend, als de hereniging tegen de avond plaats heeft. De vliegbijen moeten zich dan de volgende morgen via het **onderste** vlieggat naar buiten begeven (het bovenste is dan immers niet meer beschikbaar) en heroriënteren zich dan gemakkelijk.
- Het **gesloten** broed heeft bij doelmatige behandeling geen hinder van het salpeteren; het **open** broed heeft wel eens wat te lijden, maar gaat toch niet geheel ten gronde. Na het salpeteren goed luchten!
- Gekristalliseerde honing kan na

vloeciBaarmaking door verhitting dienst doen als wintervoer, mits niet verhit is boven 60° C. Klaverhoning is geschikt voor wintervoer. Zorg echter dat de bijen ook bij ongunstig weer vroeg in het voorjaar water kunnen bereiken.

- De aanduidingen „rechts- en linksdraaiende suikers” zijn termen, welke in de scheikunde worden gebruikt. Zij duiden verschijnselen aan, welke slechts bij een wetenschappelijk onderzoek met gebruikmaking van gepolariseerd licht kunnen worden waargenomen.

Leidt men een gewone lichtstraal door een suikeroplossing, dan gaat die er onveranderd doorheen. Ge-

polariseerd licht ondergaat dan echter een afbuiging naar rechts of naar links, welke men draaien noemt.

De in de nectar van de bloemen voorkomende rietsuiker (saccharose) wordt in de honingblaas der bijen omgezet in dextrose (druivensuiker, glucose) en laevulose (vruchtensuiker, fructose). De dextrose is een rechtsdraaiende en de laevulose een linksdraaiende suiker. Het onderzoek wijst nu uit, of in de honing de verschillende suikers in de juiste verhouding aanwezig zijn, dan wel in hoeverre daarin niet thuis behorende suikers aan de honing zijn toegevoegd. S.

Afdelingsberichten

AFD. NIEUWESCHANS

Heden ontvingen wij het bericht van overlijden van ons lid en vriend de heer J. v. DIJK in de ouderdom van 62 jaar. Hij ruste in vrede.

Namens het Bestuur
De Secretaris, R. Hulsebos

AFD. AMERSTFOORT

Op 19 December werd de jaarvergadering gehouden, geleid door de 2e voorzitter de heer J. J. Kollen. De Heer J. J. J. schreef dat hij om gezondheidsredenen als voorzitter en bestuurslid moest bedanken; hij heeft de afdeling jarenlang als voorzitter gediend en veel voor haar gedaan, waarvoor de voorz. hem namens allen dank bracht. De heer Kollen werd met algemene stemmen benoemd tot voorzitter, Mevr. Frauenfelder werd met algemene stemmen tot bestuurslid verkozen. Van het verkiezen van een 7e bestuurslid werd voorlopig afgezien.

De kascommissie bevond de zaken bij de penningmeester in orde; uit het jaarverslag van de penningmeester bleek dat een zeer zuinig beheer geboden is bij een contributie van f 5.- en een qoutumafdracht van f 3.50, nu een verhoging van de contributie op de vorige vergadering geen meerderheid kon vinden. Uit het keurige jaarverslag van de secretaris bleek dat het ledental teruggelopen is tot 90, oorzaken: het weinig lonende van de bijenhouderij en de hoge suikerprijs.

De afgevaardigde naar de A.V. te Utrecht gaf een verzorgd verslag. De voorz. dankte de afgevaardigde en de secr.-penn. voor hun diensten aan de afd. bewezen.

L. J. HEMELS

AFD. BUNNIK

Op 19 Dec. j.l. hielden wij onze jaarvergadering. De voorzitter, de heer C. Pater Jzn., opende de avond met een korte toespraak, waarin enkele belangrijke punten uit het afgelopen jaar speciale aandacht kregen; zo o.a. de verdubbeling van het aantal verhuurde bijenvolken en de oprichting van het Prov. Propaganda Bureau voor de Bijenteelt in de Prov. Utrecht. Na de gebruikelijke verslagen van secretaris en penningmeester werden de te veelbetaalde sulkergelden terugbetaald, doch een groot gedeelte werd door de leden in de kas van het Propaganda bureau gestort.

Nadat het aantal aanwezigen uitgebreid was met de leden van enige landbouw- en fruitteclororganisaties werd de film „De Honingbij” vertoond, en vooral de niet-imkers toonden veel belangstelling.

Na de pauze hield Ir. van Geel van het Rijkstuinbouwconsulentenschap Utrecht 'n causerie over „koeltechniek bij het bewaren van fruit” en hoewel meer speciaal voor de fruitkwekers bestemd, was deze lezing ook voor de imkers leerzaam en interessant. Het grote belang van deze avond was wel, dat weer eens gebleken is, dat onze afdelingen heel goed samen kunnen werken met andere organisaties op land- en tuinbouwgebied bij het organiseren van lezingen e.d. Op deze wijze wordt meer begrip voor elkaars werk verkregen en kunnen nieuwe contacten worden gelegd, die wij imkers, zo hard nodig hebben om de belangstelling voor de bijenteelt levendig te houden.

In de pauze was er voor de imkers nog gelegenheid, de nieuwe, gewapende raat van het Bijenhuis en het bijbehorende Ideaal-raam te bezichtigen, met daarnaast, ter vergelijking het eveneens van gewapende raat voorziene Feekaraam.

J. WESTENDORP
Secretaris

AFD. JUBBEGA

Op de ledenvergadering van 5 Januari waren 25 leden aanwezig. Het sulkergeld ad. 5½ cent per kg. werd terugbetaald. De aftredende bestuursleden H. T. van Dam, P. v. d. Wal en J. Woudstra werden herkozen. De gratis verloting van imkersartikelen viel zeer in de smaak, elk aanwezig lid kreeg een prijs. Ook werd nog herdacht Jac. Portijk die steeds een trouwe bezoeker der vergaderingen was en ook met imkersacties meestal van de partij was. Hij kwam door een auto-ongeval vroegtijdig om het leven. De Heer Tj. van Dam Sr. te Hoornsterzwaag was vanaf 1902 lid onzer Vereniging, door het bestuur werd hem ter gelegenheid van dit 50-jarig lidmaatschap een bijenspeeldje vereerd. Hij is nu 81 jaar. Na afloop sloot de voorzitter de gezellige vergadering.

H. van Dam, secr.

AFD. HEINO

In het afdelingsbericht in het Jan.-nummer is een vergissing geslopen. Er staat, dat de plek om het koninginestation met een straal van 10 km darrenzuiver is, dit moet zijn: met een middellijn van 10 km.

A. H. LUTJE SCHIPHOLT
Secretaris

AFD. WOLVEGA E.O.

Maandagavond 12 Januari hield b.g. afdeling haar jaarvergadering in Hotel Dragt.

Uit het financiële verslag bleek, dat de kas een batig saldo aanwees van f 218,86. Het aftredende bestuurslid, de heer A. Bouma, werd herkozen, terwijl in de plaats van de heer A. Bosma, die zich niet weer herkiesbaar stelde, werd verkozen de heer Th. Baas. Als afgevaardigde naar de Algemene Vergadering te Utrecht werden aangewezen de heren E. Wietsma en W. Meijer, en als leden der Kascommissie de heren J. Halman en J. Broekema. Binnenkort wordt weer een z.g. praat-avond gehouden. Besloten werd dat de honing door de leden niet onder de fl.25 p. p. zal worden verkocht.

Gememoreerd werd dat de vertoning van onze prachtige film „Van Immen en Imkers" op 19 November een groot succes is geweest. Zowel 's middags voor de hoogste klassen der scholen, als 's avonds voor leden en belangstellenden was de zaal tjokvol.

AFD. BEEMSTER

De afdeling Beemster is zich er van bewust dat de bijen voor de fruitteelt onmisbaar zijn voor de bestuiving van vele fruitsoorten. Daarom heeft het bestuur gemeend voor de vierde maal een bijenmarkt te Purmerend te moeten houden en wel op 9 April 1952, om de fruitkwekers in de gelegenheid te stellen de voor hun zo noodzakelijke BIJEN te kunnen kopen.

Kosten noch moeite zullen door het bestuur worden gespaard om de aanvoer van goede bijenvolken te verzekeren. Noteert U reeds de datum, nadere bekendmaking volgt nog.

J. WORP, Secretaris

AFD. LEERSUM

Een dezer dagen was het voor onze voorzitter de Heer G. van Woudenberg een dag van betekenis, nl. 12½ jaar onafgebroken voorz. onzer Afd. 's Avonds was het bestuur te zijnen huize aanwezig teneinde hem te helpen de taart (met passend opschrift) klein te krijgen. Verder werd hem als bewijs zijner functie een voorzittershamer ter hand gesteld en ontving hij de toezegging voor het voorjaar van een Krainerkoningin.

15 Jan. was onze Afd. te gast op een filmavond van het Nut v.h. Algemeen Dep. Leersum. Bij wijze van tegenprestatie zal dit Dep. Leersum onze gast zijn op een filmavond tegen het einde van Februari, te verzorgen door de Heer v. Dijk te Bithoven. Mogelijk kan van deze samenwerking nog veel goeds komen.

De Leersumse schooljeugd zal in de gelegenheid worden gesteld iets van het mooie van het bijenleven te zien, daar de Heer v. Dijk zijn films tevens zal vertonen voor de hoogste klassen der beide scholen.

De secretaris
B. T. ANDEWEG

AFD. ASSEN

Onder auspiciën van de Studiecommissie van onze afdeling werd op 15 Jan. een filmavond gehouden. Na de opening van de voorzitter de heer J. Timmermans gaf de heer R. Peddemors een korte toelichting op de film. Hierna werd gedraaid „Life of the Honeybee". Deze film, welke gratis door de Amerikaanse ambassade ter beschikking wordt gesteld is alleszins de moeite waard. Behalve zeer goede opnamen over het bijenleven, zoals het verzamelen van stuifmeel en de voedseldans, geeft ze een aardige kijk op het werk van de Amerikaanse imker.

De talrijke aanwezigen hebben dan ook met veel waardering deze avond bijgewoond.

De Secretaris

AFD. ROTTERDAM

Op Maandag 7 Januari hield de afd. haar eerste vergadering in 1952. Als spreker was uitgenodigd de Heer H. W. Vink, Gemeente tuinarchitect te Rotterdam. De voorzitter, de Heer W. H. v. Mourik heette de aanwezigen welkom en wenste hen een voorspoedig jaar, inzonderheid voor de bijen. Hij verwelkomde daarna de Algemeen Secretaris van de Vereniging, de Heer Groenveld, wiens aanwezigheid hij bijzonder op prijs stelde en de Heer Vink, die hij vooraf dank bracht voor zijn bereidwilligheid om voor onze afdeling deze avond te verzorgen. Voor de pauze behandelde de Heer Vink de aard van de plantsoenbeplantingen te Rotterdam. Hij besprak de aanplant van diverse bomen en struiken voor de bijen van belang, die tevens als stadsversiering gebruikt worden, waarbij respectabele getallen werden genoemd. Uit deze voordracht bleek wel, dat de bijenweide in Rotterdam in vertrouwde handen is en een gunstige tijd tegemoet gaat.

Na de pauze liet de Heer Vink ons een groot aantal kleurenprojecties zien van diverse planten en gewassen, welke zeer duidelijk de belangstelling hadden van de aanwezigen. Men moet naast fototechnische vaardigheid, over een grote mate van liefde voor de natuur beschikken, om een dergelijke prachtige collectie plaatjes bijeen te kunnen brengen. En dit was nog slechts een deel van de collectie. Bijzonder interesseerde ons de mededeling van de spreker, dat hij door deze lezing geïnspireerd was om meer aandacht te gaan wijden betreffende de vlucht van de bijen op diverse beplantingen, en in verband daarmee zijn collectie plaatjes nog wat uit te breiden. Wellicht dat we over enkele jaren de Heer Vink dus nog eens terug zien. Tenslotte volgde een korte gedachtenwisseling.

Aan het eind van de avondvergadering dankte de Voorzitter de Heer Vink voor zijn interessante lezing, welke woorden door een krachtig applaus van de vergadering werd onderstreept.

Een uitstekend geslaagde avond.

P. KLAPWIJK
Secretaris

AFD. EETHEN

25-jarig jubileum

In Januari 1926 gaf de heer A. J. Platteeuw de stoot tot de oprichting der afdeling Eethen van onze Vereniging, die begon met een ledental van 28 bijenhouders. De heer Platteeuw was voorzitter tot 1929. In dat jaar werd hij opgevolgd door de tegenwoordige voorzitter, de heer A. V. van Riel, Twee leden, de heren C. L. Combee en A. D. van Buuren zijn van de oprichting af lid geweest. In 1945 waren er door oorlogshandelingen geen bijen meer over; door de hulp van de leden uit andere gebieden zijn ze er weer gekomen.

Het Hoofdbestuurslid de Heer van der Zwaard heeft de jubilerende afdeling namens het Hoofdbestuur gefeliciteerd.

AFDELING DE WIJK

40-jarig jubileum

18 December herdacht afdeling De Wijk haar 40-jarig bestaan. Bijna alle leden hadden aan de ontvangen uitnodiging gehoor gegeven en waren met hunne vrouwen of een familielid gekomen, alsmede besturen van naburige afdelingen, zodat de zaal in Café Centraal behoorlijk gevuld was, wat een voldoening was voor de moeite welke het bestuur zich getroost had.

De voorzitter, de heer H. Mansier heette dan ook met genoegen allen welkom en in het bijzonder de heer Timmermans, hoofdbestuurslid voor de provincie Drente. Verder deelde hij in zijn openingsrede mede, dat gelukwensen waren binnengekomen van de besturen van de gemeenten De Wijk en Staphorst. O.m. vertelde hij ook, dat nog 3

leden, nl. G. Westenberg, E. Klouwen en E. Jansen vanaf de oprichting lid waren en dat in bestuursvergadering besloten was deze voor te dragen voor ereid, wat de instemming droeg der aanwezigen.

De secretaris gaf een overzicht aangaande de wording en wederwaardigheden der afdeling. Hieraan kan o.m. ontleend worden dat oorspronkelijk de afdeling zich uitbreidde over negen omliggende gemeenten en dat het als een verlichting werd gevoeld, dat leden uit Meppel-Koekange en Staphorst het initiatief namen een eigen afdeling op te richten.

Zijn nog al uitgebreid verslag werd met applaus beloond. De heer Timmermans te Assen, voorzitter van de Kring Drente en hoofdbestuurslid, bracht namens het hoofdbestuur de gelukwensen over onder aanbidding van een zilveren plaquette.

Uitvoerig stond spreker stil bij de moeilijkheden, die de vereniging ondervindt in de hoge suikerprijs en de geringe medewerking van de overheid. De honingprijs noemde hij te laag. Spreker eindigde met de wens dat de vereniging mag groeien en bloeien tot in lengte van dagen.

Hierna volgde de feestelijke viering. Door een toneelgroep werd opgevoerd het komische toneelstuk „Een vriend komt over". Het werd vlot gespeeld. De muziek van Brouwer en Scheper zorgde voor een vrolijke afwisseling. De aanwezigen hebben genoten en afdeling De Wijk is in verrukking over deze heuglijke gebeurtenis.

E. JANSEN, secr.

AFD. BEILEN

Op Vrijdag 18 Jan. hield de afd. de jaarverg. in Hotel Koopman, waar 20 leden aanwezig waren. Na een kort openingswoord door de voorz. kwamen de jaarverslagen van de secr. en de penningm. aan de orde. Door de kascommissie werd bij monde van de heer Pots verslag uitgebracht over het financieel beheer. Er is nog een klein saldo. Tot nieuwe leden van kascommissie werden benoemd de heren Pots, Stevens en Wijma. Tot bestuurslid werd herkozen het aftredende lid G. Nijwenings. Door de voorz. werd verslag uitgebracht van de algem. verg. De daar aangenomen motie lokte nog al enige discussie uit. Besloten werd evenals andere jaren weer een bijenmarkt te organiseren. De datum werd voorlopig bepaald op Dinsdag 15 April. Op 25 Maart a.s. bestaat de afd. 40 jaar. Het voornemen bestaat hieraan een feestelijk tintje te geven.

Inhoud:

Voor de Groentjes van ons	
Groentje	17
Bijen in de boomgaarden	18
Congres-Indrukken	20
De lezer schrijft	22
De honderdste Jaagkieps	24-25
Heeft het nut	26
De suikerprijs	28
Verslag Bedrijfsraad	29
Korte berichten	29
Boekbespreking	30
Vragenrubriek	30
Afdelingsberichten	31

SPEURBIJTJES

TE KOOP: 22 **Bijenkasten**, simplexmaat, gebruikt, in prima staat, compleet met ramen, 2 broedkamers en honingkamer, zinken dak, voerbakjes (Joustra) en koninginnerooster à f 10,— per stuk, ook in gedeelten verkrijgbaar, rembours, niet franco. G. VAN DER LEEK, Dijkweg 155, Andijk, giro 22798, Telefoon 404.

TE KOOP: een partij prima **Heideslinterhoning** bij de Bijenstand „de Klaverbloem” te Halle Zelhem.

TEGEN HOOGSTE BOD TE KOOP: ± 1500 kg **Bloemen-Slinterhoning** en 500 kg Heide-Slinterhoning, 8 raams **Radiaalhoningslinter** en een aantal ongebruikte **Boogkorven**. Te bevragen W. J. MEBELDER, S 68, Doetinchem.

TE KOOP: **Rietsche Kunstraatspers** voor f 25,— franco. W. A. F. VAN EEK, Harddraversstraat 18 A, Rotterdam.

AANGEBODEN wegens plaatsgebrek: **W.B.C.-kast**, goed bevolkt, **Simplexkast**, **Koninginnestjes** met raampjes enz. tegen aannemelijk bod. D. GRAATSMA, Boskoop.

TE KOOP: 3 stuks **Hoograamversteegkasten** compleet met kamers en ramen, f 5,— per stuk. J. PALS, Slingerweg 16, Wieringen.

Kunstraatspers te koop gevraagd, simplexmaat. Prijsopgaaf aan G. MELJER, „Fructus Aureus” te Babberich.

Bijenvolken gevraagd in kasten of korven, liefst Albertie-kasten en gezonde volken, geen luxe prijs. D. W. KOSKAMP, Bijenpark de Korenbloem, Barlo 115 gem. Aalten, Gld.

TE KOOP: ongev. 100 kg **Slinterhoning**, koolz., linde en heide. Te bevragen bij J. DRAAIJER, Zuivelstraat 20, Oldenzaal.

FEKA FEITEN

Ondanks de stijgende kosten, bieden wij momenteel diverse artikelen tegen **LAGE** prijzen aan, o.a. kasten vanaf f 25,—.

Wij maken al jaren ramen (Feekaraam), volgens Amerikaans systeem, dus zonder spleet in de toplat en geschikt voor gewapende kunstraat, tegen prijzen **belangrijk** lager dan elders.

Vraagt onze prijslijst!

Sojameel, gevitamineerd door Philips van Houten f 1.50 per kg.

Wist U dat de 12 raamskasten op pag. 8 en 9 van het nummer Januari Feekakasten zijn?

FEKA HANDELSONDERNEMING

Oude Utrechtscheweg 12, Soest-Zuid, Tel. 2103

Alle Bijenteeltartikelen leveren wij tegen de laagste prijs!

Wij hebben in alles zeer grote voorraad en kunnen daardoor tegen de laagste prijs leveren.

- **Onze kunstraat staat boven aan in kwaliteit en wordt in het buitenland reeds veel gebruikt. De prijs hiervan is nog gelijk vorig jaar.**

Vraagt onze prijscourant!

H. T. VAN DAM - BIJENPARK
JUBBEGA

ADVERTENTIETARIEF

per 1/1 pag. f 235.—	per 1/8. pag. f 40.—
per 1/2 pag. f 125.—	per 1/16 pag. f 25.—
per 1/4 pag. f 70.—	netto contant

Speurbijtjes worden alleen bij vooruitbetaling opgenomen. Zij kosten f 1,50 per 20 woorden; elke 4 woorden méér 30 cent. Gewone advertenties contant na ontvangst van nota. Advertenties, die niet vóór de 20e der maand in ons bezit zijn, kunnen niet meer worden opgenomen. Ze worden ook niet automatisch in het volgende nummer geplaatst.

COMPLETE JAARGANGEN GEVRAAGD

- ★ Maandschrift 1e Jaargang tot en met 1913.
- ★ Practische Imker 1e Jaargang tot en met 1916.

Brieven met prijsopgaaf onder letter A. d. R. aan het Bijenhuis te Wageningen.

Het maken van fouten

kost méér dan het leren van de ervaringen van anderen!

Schotman: Handboek der moderne bijenteelt	f 6,90
de Roever: Bijen en bijenhouden	f 16,50
Maeterlinck: Het leven der bijen	f 4,50
Joustra: Het kleine bijenboek	f 2,90
Van Kruiningen: Immeke (voor de kinderen)	f 2,75
Dr Minderhoud: Het leven der bijen	f 1,50
Planting: Bijenteelt	f 1,25
Cancrinus: Bijenteelt	f 1,75
Wigersma: Koninginneteelt	f 1,50
Lankamp: Honing	f 0,40
Von Frisch: De honingbij	f 6,45
Woordenboek der Bijenteelttermen in Nederlands, Frans, Duits en Engels	f 9,—
Van de Belt: De dierenvriend, bijen (voor de kinderen)	f 1,90
Dr J. de Wilde: Kunstmatige inseminatie	f 0,45
Enveloppen met honingreclame, per 100	f 1,25
Briefinlagen Daalder, per 100	f 0,25

Het mooiste geschenk voor de imker:

Een goed Bijenboek!

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

De gouden dagen

naderen, de dagen waarop we weer volop kunnen genieten van onze bijen. Het wordt nu tijd om alles in gereedheid te brengen voor de komende lente. We gaan onze raampjes klaar maken en kunstraat bestellen. Neemt U eens een proef met onze gewapende kunstraat in ideaal-raampjes? Het ideaal-raampje past in de simplexkasten, daarom behoeft U het niet te laten! Het heeft een versterkte toplat en voor het inzetten van de kunstraat behoeft U slechts een paar spijkertjes te slaan. U zet de kunstraat in met de hamer!

Ideaal-raam, simplex-maat, van uitgezocht hout, broedraam per 100 f 34,—, per stuk 35 cent, honingraam per 100 f 33,—, per stuk 34 cent.

Simplexraam, van uitgezocht hout, broedraam per 100 f 19,50, per stuk 20 cent, honingraam per 100 f 19,—, per stuk 19½ cent.

Afstandblikjes per 100 f 2,25, per stuk 2½ cent.

Raampjesdraad per klos van 500 gram f 2,60, 200 gram f 1,10, 100 gram 60 ct.

Spoorwiel voor het bevestigen van de draden in de kunstraat f 1,35.

Gewapende kunstraat (zie foto in het December-nummer) voor broedraam per kg (± 18 vel) f 7,50; voor honingraam per kg (± 28 vel) f 7,50.

Gewone kunstraat van internationaal vermaarde kwaliteit voor broedraam per kg (± 18 vel) f 6,50; voor honingraam per kg (± 28 vel) f 6,50.

Het wordt nu ook tijd om uw bedrijfsplan voor 1952 klaar te maken. Het gaat er om een groot leger bijen te hebben als de hoofdrachtplanten bloeien en volken die tijdens de hoofdracht geen zwermplannen hebben. Spreek er eens met een collega over als U er niet uit kunt komen en lees o.a. eens wat de heer Th. Baas in het Januari-Groentje schreef!

Verhoog de vreugde

der gouden dagen door een volkje te huisvesten in een observatiekast, waarin U, zonder de volken te storen, achter glas het leven der bijen kunt bestuderen. Hoe bergt de bij haar honing in de cel? En hoe het stuifmeel? Hoe wordt het vocht uit de jonge honing verdampt? Luister eens naar de gesprekken, die de bijen met elkaar voeren, waarvoor onze handleiding gratis bij uw bestelling wordt gevoegd.

OBSERVATIEKASTEN

met 2 simplexramen	f 20,—;
idem met glas, geschilderd	f 26,50;
met 3 simplexramen	f 22,50;
idem met glas, geschilderd	f 30,50.

Onze volledige prijslijst wordt U op aanvraag gratis toegezonden!

Al onze prijzen zijn vrijblijvend!

Tel. 2863

GOEDE

DINGEN

BIJENHUIS

WAGENINGEN

Giro 1171